

A Győri Ítéltábla dr. Mátyás Brigitta ügyvéd által képviselt I.r. felperesnek a dr. P.-Frauhammer Ügyvédi Iroda által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Győri Törvényszék előtt folyamatba tett perében Győrött, 2016. március hó 21.napján P.20.688/2009/146. szám alatt hozott részítélet ellen az alperes részéről 149. és 155. sorszám alatt, a felperes részéről 154. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság részítéletének megfellebbezett rendelkezéseit részben, az alábbiak szerint változtatja meg:

Az alperes által az I. r. felperesnek fizetendő lejárt kártérítési összeget 3.133.432.- (Hárommillió-egyszázharmincháromezer-négyszázharminckettő) forintra és ezen összegből

- 24.000,- (Huszonnégyezer) Ft után 2009. augusztus 31. napjától,
- 28.000,- (Huszonnyolcezer) Ft után 2010. július 2. napjától,
- 190.901,- (Egyszázkilencvenezer-kilencszázegy) Ft után 2010. október 21. napjától,
- 540.901,- (Ötszáznegyvenezer-kilencszázegy) Ft után 2011. július 2. napjától,
- 742.547,- (Hétszáznegyvenkettőezer-ötszáznegyvenhét) Ft után 2012. július 1. napjától 2013. június 30. napjáig az adott félévre, a félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű késedelmi kamatára, majd 2013. július 1. napjától a kifizetés napjáig az adott félévre a félév első napján érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű késedelmi kamatára;
- 730.635,- (Hétszázharmincezer-hatszázharmincöt) Ft után 2013. július 2. napjától,
- 222.234,- (Kettőszázhuszonkettőezer-kettőszázharmincnégy) Ft után 2014. július 2. napjától,
- 248.367,- (Kettőszáznegyvennyolcezer-háromszázhatvanhét) Ft után 2015. július 2. napjától,
- 120.647,- (Egyszázhúszezer-hatszáznegyvenhét) Ft után 2016. február 15. napjától a kifizetés napjáig az adott félévre a félév első napján érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű késedelmi kamatára,

továbbá

- 207.200,- (Kettőszázhétezer-kettőszáz) Ft után 2011. december 5. napjától,
- 3.000,- (Háromezer) Ft után 2011. március 1. napjától,
- 63.000,- (Hatvanháromezer) Ft után 2012. december 16. napjától 2013. június 30. napjáig az adott félévre, a félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű késedelmi kamatára, majd 2013. július 1. napjától a kifizetés napjáig az

adott félévre a félév első napján érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű késedelmi kamatára;

-12.000,- (Tizenkettőezer) Ft után pedig 2016. február 1. napjától a kifizetés napjáig az adott félévre a félév első napján érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű késedelmi kamatára felel.

Az ítélelhozatal előtt lejárt részletek előzetes végrehajthatóságára vonatkozó elutasító rendelkezést mellőzi.

Az alperes által az I. r. felperesnek 2016. április 1. napjától kezdődően fizetendő havi járadék összegét 45.520,-(Negyvenötezer-ötszázhusz) forintra felel.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. r. felperesnek 12.700,- (Tizenkettőezer-hétszáz) Ft másodfokú perkoltséget.

A feljegyzett fellebbezési illeléket az állam viseli.

A részitélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

Az irányadó tényállás szerint az I.r. felperes és **B.Z.** kapcsolatából I.r. felperes teherbe esett. I.r. felperes első terhességénél a terhesgondozást és a szülés levezetését az alperes végezte. Az alperes nem határozta meg pontosan az I.r. felperes terhességének korát. Alperes elmulasztotta a terhesség 14-20. hetében indokolt - a magzati rendellenességek kockázatának vizsgálatára (pl. testüreg záródási zavar, így velőcső záródási probléma) alkalmazott - AFP vizsgálat elvégzését, s e hiányosságot a felismerés után sem pótolta, holott arra - a pontatlan terhességi kor meghatározása miatt - még lehetősége lett volna. 2007. augusztus 9. napján császármetszéssel megszületett I.r. felperes és **B.Z.** gyermeke, **B.Z. R.** A gyermek születésekor oxigénhiányos állapot alakult ki, amely nem függ össze a gyermek fejlődési rendellenességével. A gyermek ún. nyitott gerinc fejlődési rendellenességgel született: nyitott gerinccel, kétoldali csípőficammal és mindkét oldali dongalábbal. A gyermek normális gerinc- és agyvíz keringése akadályozott volt, agykamrái tágabbak, az agykörüli folyadéktér a normálisnál nagyobb, így a gyermek feje az átlagosnál nagyobb, ez az állapot stabilizálódott. A gyermeknél inkontinencia alakult ki. A gyermek fejlődési rendellenességét e problémák jelentették.

B.Z. R. születését követően diagnosztizált fejlődési rendellenesség felismerésének elmaradása miatt a felpereseket ért hátrányokért a Győri Törvényszék 31.P.../2009/40. számú - a Győri Ítéletábla Pf.I.../2011/6. számú közbenső ítéletével jogerőre emelkedett - közbenső ítéletével az alperes teljes kártérítési felelősségét állapította meg.

B.Z. R. nyitott gerincének műtéti zárása és a dongalábak korrekciós műtétei megtörténtek. A gyermekből megfelelő szoktatással a korrekciós műtétek után segédeszközzel járni tudó, mozgásában egész életében korlátozott személy lehet, míg ennek hiányában állandóan

ülőkokcsiba kényszerülhet. **R** jelenleg is inkontinens, folyamatosan csepeg a vizelete és a székletürítés sem a szokásos módon zajlik. Az alapteregség miatt fokozott hajlama van húgyúti fertőzésekre. A gyermeknél a herék hasüregből herezacskókba való leszállása elmaradt és latex-allergia is kialakult, azonban ezek és a nyitott gerinc fejlődési rendellenesség közötti okozati összefüggés nem állapítható meg.

B.Z. R a helyváltoztatással összefüggő mindennapi tevékenységekben segítségre szorul, a szükséges tárgyakat bottal való járás, illetve ülés esetén is elérhetővé kell tenni a számára. Öltözködéséhez segítségre szorul. A mozgásszervi műtétek időszakában a gyermeknek otthoni mozgásgyakorlásra is szüksége van. Jelenleg is állandóan pelenkázni kell, a vizeletcsepegés miatt gyakrabban kell ruházatát cserélni.

* * *

I.r. felperes módosított kereseti kérelmében kérte kötelezni az alperest a születést követően diagnosztizált fejlődési rendellenesség felismerésének elmaradása miatti többletköltségek jogcímén az alábbi kártérítés megfizetésére:

1. - háztartási kisegítő többletköltségére 1.749.000,-Ft (2007.08.09-2013.04.30.) és ezen összeg után 2010. június 20. napjától a középarányos törvényes kamatát, valamint 2013. május 1. napjától kezdődően havi 20.000,-Ft járadék; (P.../2009/56/F/1.)
2. - tisztasági többletkiadásra 841.534,-Ft (2007.08.09-2015.02.28.) és ezen összeg után 2011.05.20. napjától, középarányos időponttól számított törvényes kamatát, valamint 2015. március 1. napjától havi 11.888,-Ft járadékot; (P.../2009/99.)
3. - vitamin többletkiadás, élelemfeljavítás költségére 144.000,-Ft (2009.04.30-2013.04.30.) és ezen összeg után 2011. április 30. napjától a középarányos törvényes kamatát, valamint 2013. május 1. napjától havi 3.000,-Ft járadék; (P.../2009/56.)
4. - ruházati többletkiadásra 1.040.018,-Ft (2007.08.19-2015.02.28.) és ezen összeg után 2011. május 20. napjától középarányos időponttól törvényes kamata és 2015. március 1. napjától havi 11.480,-Ft járadék; (P.../2009/99.)
5. - telefon többletkiadásra 274.400,-Ft (2007.08.09-2013.04.30.) és ezen összeg után 2010. június 20. napjától középarányos időponttól törvényes kamata és 2013. május 1. napjától havi 4.000,-Ft járadék; (P.../2009/56/F/1.)
6. - lakáshasználati többletkiadásra 273.150,-Ft (2008.07.01-2015.02.28.) és ezen összeg után 2011. május 20. napjától középarányos időponttól törvényes kamata, 1.450,-Ft (2015.03.01-03.16.), majd havi 2.900,-Ft (2015.05.01-12.06.) és 2015.12.06. napjától havi 7.250,-Ft járadék; (P.../2009/118.)
7. - pelenka többletköltségre 1.070.595,-Ft (2009.08.09-2015.02.28.) és ezen összeg után 2012. május 20. napjától, mint középarányos időponttól törvényes kamata és 2015. március 1. napjától havi 16.655,-Ft járadék; (P.../2009/99.)

8. - gyógytorna, fejlesztő terápiák költségére 80.000,-Ft; (P..../2009/56/F/1.)

Alperes ellenkérelmében az I.r. felperes keresetével kapcsolatos előadást részben nem vitatva a kereset elutasítását kérte. A háztartási kisegítő többletköltsége vonatkozásában a napi 1 órán felüli időtartamot vitatta, a követelt díj egységárát nem vitatta. A tisztasági többletkiadásra, az élelemfeljavításra, a ruházati többletkiadásra, telefon többletkiadásra, a lakáshasználati többletkiadásra vonatkozó követelést alperes vitatta. Alperes a pelenkázási többletkiadásra vonatkozó követelést alperes hároméves életkor alatt és a napi 2 db többletpelenkát meghaladóan vitatta. Alperes vitatta a nem a kezelőorvos által felírt gyógytorna-fejlesztő terápia szükségességét, költségét. (P..../2009/88.)

* * *

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott részítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I.r. felperesnek 3.085.216,- Ft-ot, és ezen összegből

- 24.000,- Ft után 2009. augusztus 31. napjától,
- 28.000,- Ft után 2010. július 2. napjától,
- 207.385,- Ft után 2010. október 21. napjától,
- 582.901,- Ft után 2011. július 2. napjától,
- 784.547,- Ft után 2012. július 1. napjától 2013. június 30. napjáig az adott félévre, a félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű késedelmi kamatot, majd 2013. július 1. napjától a kifizetés napjáig az adott félévre a félév első napján érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű késedelmi kamatot;
- 772.635,- Ft után 2013. július 2. napjától,
- 264.234,- Ft után 2014. július 2. napjától,
- 290.367,- Ft után 2015. július 2. napjától,
- 131.147,- Ft után 2016. február 15. napjától a kifizetés napjáig az adott félévre a félév első napján érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű késedelmi kamatot.

A részítélet ezen része vonatkozásában az előzetes végrehajthatóságot mellőzte.

Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg I.r. felperesnek 2016. április 1. napjától kezdődően havi 44.020,- Ft összegű járadékot minden hónap 10. napjáig előre esedékesen.

Kimondta, hogy ezen rendelkezés előzetesen végrehajtható.

A törvényszék ezt meghaladóan az I.r. felperes háztartási kisegítő, tisztasági többletkiadás, élelemfeljavítás, ruházati többletkiadás, telefon többletkiadás, lakáshasználati többletkiadás, pelenkázási többletköltség, gyógytorna, fejlesztő terápia költségére vonatkozó igényét elutasította.

Az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában kiemelte, hogy a felperesek által hivatkozott kár bekövetkezése még a 2013. évi V. törvény hatálybalépése előtt történt, így az eljárásra még az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) rendelkezéseit kell alkalmazni.

A bíróság a ... Egyetem Általános Orvostudományi Kar Igazságügyi és Biztosítás-orvostani Intézetének nyilatkozatát elfogadva megállapította, hogy **B.Z. R** fejlődési rendellenessége

körébe a nyitott gerinc, az ebből eredő dongaláb, csípőficam, vízfejűség és inkontinencia tartozik. (P.../2009/111.)

Az I.r. felperes vagyoni kárigényét kifejezetten az egészséges gyermekkel kapcsolatban felmerült szükségletekre, kiadásokra terjesztette elő. Ennek megfelelően a bíróságnak nem kellett állást foglalnia abban a kérdésben, hogy meddig terjed az egészségügyi szolgáltató kártérítési felelőssége a (részben) neki felróható egészségkárosodással született gyermek esetében felmerült vagyoni károk körében. Így a bíróság valamennyi vagyoni kárigény vonatkozásában kifejezetten csak **B.Z. R** és egy vele egy időben született, de - az alperesnek felróható egészségkárosodás szempontjából - egészséges gyermek kiadásait vetette össze és a különbözetet állapította meg kártérítésként.

Az elsőfokú bíróság a részítélettel elbírált vagyoni kártérítési igények kapcsán az alábbiakat fejtette ki:

1. Háztartási kisegítő

A beszerzett szakvélemények és a szakértők személyes meghallgatása alapján megállapította a törvényszék, hogy az alperesnek felróhatóan kialakult egészségi állapot a gyermek kúszó-mászó életmódja, illetve pelenkáztatása miatti takarítási-mosási többletszükségletre tekintettel az egészséges gyermekhez képest többlet háztartási munkát igényel. Az indokolt többlet-háztartási kisegítés kezdetét Dr. **H.V.** igazságügyi orvosszakértő nyilatkozata alapján a gyermek 3 éves korától állapította meg, arra tekintettel, hogy ez az az időpont, amikortól **B.Z. R** kúszó-mászó életmódja, inkontinenciája az egészséges gyermek fejlődésétől eltért és ehhez képest többlet háztartási feladatot jelentett. Abban az időszakban, amikor a gyermek bejárás volt, illetve az I.r. felperes háztartásában élt a bíróság a szükséges időtartamot a felperesi előadásnak megfelelően napi 2 órában határozta meg. Azon időszakra, amikor a gyermek bentlakásos óvodás/tanuló volt, a bíróság a szükséges időtartamot mérlegeléssel - a teljes időszak vonatkozásában - napi egy órában határozta meg, figyelemmel arra, hogy a többletmunkák elvégzése nyilván kevesebb időtartamot vett igénybe, hiszen a gyermek csak péntektől hétfőig tartózkodott az I.r. felperes háztartásában.

Figyelembe vette a törvényszék, hogy az I.r. felperesnek 2013. december 6. napján újabb gyermeke született, **B.H.** Kifejtette, hogy az újszülött gyermek esetében a lakás tisztaságának biztosítása, ruháinak mosása (a kúszó-mászó életmód, szobatisztaság) ugyanazon követelményeket támasztotta az I.r. felperes számára, mint **B.Z. R** egészségi állapota. A második gyermek esetében az ő 2 éves koráig az első gyermek egészségi állapotától függetlenül felmerült a háztartási munkavégzés: a két gyermek esetében ugyanazt a tisztaságot kellett biztosítani a lakásban, **B.Z. R** ruháinak az átlagosnál gyakoribb mosása pedig értékelhető többletidőtartamot a második gyermek ruháinak mosásához képest nem jelentett, így a háztartási kisegítés körében többlet időtartam nem volt megállapítható. A bíróság **B.Z. R** esetén a háztartási többletmunkák szükségességének kezdetét a gyermek 3 éves korában, míg **B.H.** esetében a gyermek kúszó-mászó életmódjának végső időpontját és a szobatisztaság elérésének időpontját a gyermek 2 éves korában határozta meg. Az utóbbi esetben az egészséges gyermek átlagos fejlődését vette alapul, míg az előbbi esetben **B.Z. R**nél azt vizsgálta, hogy az egészséges gyermekhez képest mikortól kell többlet háztartási munkát végezni a gyermek életmódjára tekintettel. Értékelte, hogy a szakértői megállapítás

alapján az még nem tekintendő az egészséges fejlődéstől eltérőnek, ha a gyermek csak 3 éves korában hagy fel kúszó-mászó életmódjával, válik szobatisztává. Ennek megfelelően 2013.12.06-2015.12.06 között többlet háztartási munka időszükséglete nem merült fel.

A bíróság megjegyezte, hogy a háztartási kisegítés kizárólag a háztartásban végzett munkára vonatkozik, **B.Z. R** pelenkázására fordított időtartam pl. az ápolás-gondozás időtartama körében számolható el.

Ennek megfelelően a bíróság - az I.r. felperes által megjelölt és alperes által nem vitatott egységár alapján - a szükségesnek tekintett időtartam arányában az I.r. felperesi nyilatkozatnak megfelelően a háztartási kisegítés lejárt díját 1.334.833,-Ft-ban határozta meg.

A jövőre nézve - értékelve, hogy az iskolai év ciklikussága a gyermek tartózkodási helyére hatással bír - 2016. április 1. napjától kezdődően havi 20.000,-Ft összegű többlet háztartási kisegítésre vonatkozó díjat állapított meg.

2. Tisztasági többletkiadás

A törvényszék kifejtette, hogy az I.r. felperes tisztítószeres költségére előterjesztett igényének alapját részben a háztartási kisegítéssel kapcsolatos megállapítások képezik. Amikor az I.r. felperes esetében megállapítható volt a kúszó-mászó életmódból, illetve a szobatisztaság hiányából eredő többletmunka, ott a tisztításhoz-mosáshoz szükséges anyagok költsége is nyilvánvalóan felmerült, így annak megtérítésére alperestől I.r. felperes igényt tarthat. Úgy foglalt állást a bíróság, hogy bentlakásos időszakban a lakás tisztításának anyagköltsége kevesebb volt, mint amikor bejárósként vitték a **P.** Intézetbe. Ugyanakkor mindkét időszakban felmerült a gyakoribb ruhamosással kapcsolatos többlet-anyagköltség.

Kifejtette, hogy amikor I.r. felperes már két gyermeket gondozott, a lakás tisztításával kapcsolatos többlet-költség nem merült fel (a kétévesnél fiatalabb gyermek esetében is ugyanazt a tisztaságot kellett biztosítani a lakásban, közel azonos anyagköltséggel), ugyanakkor ebben az időszakban már I.r. felperes két gyermek ruháit mosta, tisztította. Az alperesnek felróható egészségi állapottal összefüggő mosásából eredő többlet-anyagköltség meghatározása során figyelembe vette a törvényszék, hogy a két gyermek gondozása során a mosás anyagköltsége nem arányosan, de több, mint egy gyermeknél, és amennyiben **B.Z. R** egészséges lenne, úgy az esetében is felmerül bizonyos anyagköltség.

Az I.r. felperes által hivatkozott többlet-anyagköltséget a bíróság viszonyítási alapnak használta fel. Kifejtette, hogy a tisztítás során felmerülő többlet-anyagköltséget pontosan, összegszerűen meghatározni nem lehet, a bíróság az említett körülményeket és I.r. felperes előadását felhasználva becsléssel határozta meg mind a múltban felmerült többletkiadást, mind a jövőben esedékes járadék összegét.

A teljes takarítás költségét havi 3.000,-Ft összegben, a részleges takarítás költségét havi 2.000,-Ft összegben, mosás költségét az első gyermekre havi 3.000,- Ft összegben, a mosás költségét két gyermekre havi 1.000,-Ft összegben határozta meg.

Ennek megfelelően a bíróság a tisztasági többletkiadás lejárt költségét 260.258,-Ft-ban, 2016. április 1. napjától kezdődően pedig a részleges takarítás és mosás többletköltségét havi 3.000,-Ft-ban határozta meg.

3. Élelemfeljavítás

Dr. **H.V.** igazságügyi orvosszakértő nyilatkozata alapján a bíróság megállapította, hogy a gyermeknek gasztroenterológiai problémája nincsen, azonban a mozgásszegény életmódjára tekintettel az egészséges gyermekhez képest is indokolt olyan élelmiszereket (gyümölcsle, joghurt) fogyasztania, amivel emésztése könnyebbé válik.

Kifejtette, hogy a többlet-élelmezési költséget pontosan, összecszerűen meghatározni nem lehet, így becsléssel határozta meg mind a múltban felmerült többletkiadást, mind a jövőben esedékes járadék összegét, azzal, hogy a bíróság az I.r. felperes által követelt havi 3.000,-Ft összeget nem tekintette eltúlzottnak.

Ugyanakkor figyelemmel volt arra, hogy a gyermek bentlakása idején ezek a költségek csak részlegesen merülnek fel, hiszen a gyermek ilyenkor I.r. felperes előadása szerint csak péntektől hétfőig tartózkodik az I.r. felperes háztartásában. A kereseti követelésben megjelölt összeget ennek megfelelően a bíróság erre az időszakra arányosan havi 1.000,-Ft összegre csökkentette.

Ennek megfelelően a bíróság az élelemfeljavítás lejárt többletköltségét 182.834,-Ft-ban, 2016. április 1. napjától kezdődően pedig - mivel jelenleg a gyermek bentlakó, így 9,5 hónapra 1.000,-Ft, 2,5 hónapra 3.000,-Ft átlagában - havi 1.500,-Ft összegben állapította meg.

4. Ruházati többletkiadás

A törvényszék a beszerzett szakvélemények alapján az I.r. felperes ezen igényének jogalapját az alsóruházat (nadrág, harisnya, zokni) vonatkozásában megalapozottnak ítélte, ugyanakkor ennek a többletigénynek a kezdetét a gyermek hároméves korában határozta meg. A többletkiadás összegét - részben az I.r. felperes P.../2009/99. számú beadványában tett nyilatkozat alapján - havi 7.000,-Ft összegben állapította meg.

Ennek megfelelően a bíróság a ruházati többletkiadás lejárt összegét 473.968,-Ft-ban, 2016. április 1. napjától kezdődően havi 7.000,-Ft-ban határozta meg.

5. Telefon többletkiadás

A törvényszék kiemelte, hogy a telefon többletkiadásra irányuló igény alapjául az I.r. felperes arra hivatkozott, hogy a gyermek a betegsége miatt elszakadt a rokonaitól, a kezeléseket, a rokonokkal való kapcsolattartást kártyás telefonon intézték.

Hangsúlyozta, hogy az általános kártérítés megállapítására csak akkor van lehetőség, ha a kár bekövetkezte biztos, de mértéke bizonytalan és a bizonyító fél valamennyi bizonyítási lehetőséget már kimerített és a felmerült kár összege ennek ellenére sem határozható meg.

A bíróság álláspontja szerint azonban ez a feltétel nem állt fenn. Nem köztudomású tény az, hogy az I.r. felperes telefonköltsége az alperesnek felróható egészségi állapot miatt

emelkedett volna. Köztudomású tény legfeljebb csak az, hogy a távollévők (rokonok, egészségügyi dolgozók) közötti kapcsolattartás szokványos módja a telefon, amelyet I.r. (és II.r.) felperes is igénybe vett. A bíróság mind a telefonhasználat indokoltságára, mind annak többletkiadásaira további bizonyítást folytathatott volna, erre azonban indítvány hiányában nem kerülhetett sor. E többletkiadás megítéléséhez, költségeinek mérlegeléssel történő meghatározásához ismerni kellett volna az I.r. felperes korábbi és a gyermek születése utáni telefonálási szokásait, az ezzel járó költségeket.

Mindezek alapján a bíróság az I.r. felperes telefon többletkiadásra vonatkozóan előterjesztett kártérítési igényét - bizonyíthatatlanság miatt - elutasította.

6. Lakáshasználati többletkiadás

A törvényszék ugyancsak az általános kártérítés alkalmazhatóságának hiányára és a bizonyíthatatlanságra alapítva utasította el az I.r. felperes lakáshasználati többletkiadás iránti igényét. Az I.r. felperes a követelését arra alapította, hogy a gyermek betegsége miatt hosszabb ideje otthon kellett maradnia, a többlet háztartási tevékenységekkel kapcsolatos rezsiköltségei megnövekedtek.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint e többletkiadás megítéléséhez, költségeinek mérlegeléssel történő meghatározásához ismerni kellett volna az I.r. felperes által lakott háztartás fogyasztási adatait (méret, szolgáltatás, költség), azonban erre csak hiányos adatok álltak rendelkezésre. Ezek ismerete nélkül nem határozható meg, hogy az I.r. felperesnek mely időszakban mekkora volt a rezsiköltsége, s nem végezhető el annak mérlegelés útján történő meghatározása sem, hogy a rezsiköltségből mekkora rész keletkezhetett a gyermek alperesnek felróható egészségi állapota miatt.

7. Pelenkázási többletköltség

Az elsőfokú bíróság a rendelkezésére álló szakértői vélemények - dr. **T.K. A.** szakértő nyilatkozata - alapján a pelenkázási többletköltségek indokoltságának kezdő időpontját a gyermek hároméves korában állapította meg. A többletszükséglet OEP által fizetett napi négy pelenkán felüli mennyiségét dr. **T.K. A.** szakértő napi 2 db pelenkában, dr. **H.V.** szakértő 2-4 pelenkában határozta meg. A bíróság a rendelkezésre álló adatok alapján a többletköltséget jelentő pelenkák mennyiségét napi 4 pelenkában határozta meg. A bíróság ennek és az OEP által nem támogatott törlőkendő és krém költségét az I.r. felperes előadása alapján határozta meg.

Ennek megfelelően a bíróság a pelenkázási többletkiadás lejárt összegét 833.323,-Ft-ban, 2016. április 1. napjától kezdődően pedig havi 12.520,-Ft összegben határozta meg.

8. Gyógytorna, fejlesztő terápia költsége

A törvényszék az ezen a címen érvényesített igényt az összecszerűség bizonyíthatatlanságára tekintettel elutasította.

Az előzetes végrehajthatósággal kapcsolatban a törvényszék kifejtette, hogy a jogalkotó feltételezhető szándéka arra irányult, hogy a jogosult már az ítélet jogerőre emelkedése előtt is hozzájuthasson az elsőfokú ítélet szerint alaposnak ítélt, időszakonként visszatérően esedékessé váló követeléséhez. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az I.r. felperes esetében ilyen - a jogalkotó által méltányolhatónak tekintett - igény kizárólag a jövőben esedékessé váló követelésekre vonatkozhat, ez segíti elő I.r. felperes ápolás-gondozási feladatainak ellátását. Ennek megfelelően a jövőre nézve megállapított járadékösszegre a bíróság a Pp.231.§ a, pontja alapján megállapította az előzetes végrehajthatóságot, míg az ítélethozatal előtt lejárt részletek vonatkozásában az előzetes végrehajthatóság megállapítását a Pp. 232.§ (2) bekezdés alapján mellőzte.

* * *

Az I.r. felperes fellebbezésében a részítélet részbeni megváltoztatását, az alperes által fizetendő kártérítési összeg 5.406.000.-Ft-ra való felemelését kérte.

Kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest ezen összegből

519.000.-Ft után 2008. április 20-tól,

477.250.-Ft után 2009. augusztus 31-től,

36.000.-Ft után 2010. július 2-től,

482.135.-Ft után 2010. október 21-től,

605.934.-Ft után 2011. július 2-től,

854.547.-Ft után 2012. július 1-től a kifizetés napjáig járó késedelmi kamat,

továbbá

859.431.-Ft után 2013. július 2-től,

745.899.-Ft után 2014. július 2-től,

664.654.-Ft után 2015. július 2-től,

161.1477.-Ft után 2016. február 15-től a kifizetésig járó késedelmi kamat megfizetésére, valamint

telefon többletkiadás jogcímén 414.400.-Ft-nak és 2011. december 4-től a kifizetésig járó késedelmi kamatának a megfizetésére.

Kérte az ítélethozatalig lejárt járadék tekintetében is az előzetes végrehajthatóság elrendelését, továbbá az I. r. felperes javára 2016. április napjától megítélt havi járadék összegének 57.520.-Ft-ra való felemelését.

Az I.r. felperes hangsúlyozta, hogy a gyógytorna, fejlesztő terápia, valamint a pelenka és a ruházati többletkiadásról hozott részítéleti rendelkezéseket a fellebbezés nem érinti.

A háztartási kisegítői többletköltség (1.) körében hivatkozott arra, hogy a gyermek 3 éves életkoráig is megalapozott az ezen jogcímen támasztott felperesi követelés. Az elsőfokú ítélet ezzel ellentétes rendelkezéseinek alapjául részben az a téves szakértői megállapítás szolgált, hogy **R** 3 éves életkoráig nem volt értékelhető a többlettakarítás az egészséges gyermekhez képest. Megállapítható, hogy a gyermek környezetét és ruházatát az egészséges gyermekhez képest jóval gyakrabban kell takarítani, így 3 éves koráig is többletfeladatok merültek fel.

A fellebbezés szerint nem megalapozottan utasította el a bíróság a háztartási kisegítői többletköltség iránti igényt a 2013. december 6. és 2015. december 6. napja közötti időszakra. Ugyan **R** kis újszülött testvére miatt is indokolt volt a talaj tisztán tartása, de a rendszeres takarításon felül ez nem jelent többletköltséget. A kistestvért nem kellett a talajon napi 7 alkalommal gyógytornáztatni. A többlettakarítási igényt megalapozza, hogy az ekkor már 6 éves **R** esetében a székletrendezés közbeni foltok eltávolítása, a gyakori bilire ültetés, az ekkori állandó vizeletszennyezés, a napi többszöri átázás és ruhacsere, az éjszakai átázások miatti többletmosás, többlettakarítás, folttisztítás 6-8 éves életkorában is felmerülő többlet háztartási kisegítői szükségleteket támasztott.

R ruháinak mosása is értékelhető többlet időtartamot jelentett, hiszen a kistestvér ruháinak mosásától függetlenül volt szükség **R** napi többszöri ruhacseréjére, mosására, takarói, pizsamái mosására és a vizelettel, széklettel, illetőleg a földön járással rendkívül szennyezetté váló ruháit nem lehetett együtt mosni a kisbaba ruháival. Nem csökkent tehát az újszülött ruhamennyiségének mosási szükségletével **R** ruházatának mosási szükséglete és annak gyakorisága. Erre tekintettel az otthon tartózkodás, illetve a bejárás tanulói időszakokban ugyanúgy a napi 2 órás szükséglet erejéig, míg a bentlakás időtartamában napi 1 órás időtartamban indokolt ezen 2 évben felmerülő kisegítői díj, mint többletkiadás megítélése. A 2016. április 1-től megítélt havi 20.000.-Ft járadék a jelenlegi bentlakásos státuszra tekintettel megalapozott.

A tisztasági többletkiadás (2.) körében utalt a fellebbezés a háztartási kisegítő jogcímén érvényesített követelés körében már kifejtett indokokra. A többlettakarítás és az ebből fakadó mosószerek költsége nemcsak a gyógytornáztatással és a földön való mászás miatti többlettakarítással merült fel, hanem **R** állapotából fakadó fokozott tisztítási szükséglettel. A szakértői vélemény alapján 3 éves kortól mindenképpen felmerült a tisztasági többletkiadás is. A takarításon túl a ruhák fokozott mosási szükséglete is továbbra is indokolt volt.

A bentlakás időszakában a takarítási szükséglet csökken, ugyanakkor a mosási szükséglet ugyanannyi, mert a ruházatot az I. r. felperesnek kell otthon mosnia. A bentlakás időszakában havi 2.000.-Ft takarítási és 3.000.-Ft mosási anyagköltség, míg a bejárás időszakában havi 3.000.-Ft takarítási és 3.000.-Ft mosási anyagköltség a megalapozott. Mindez a már lejártként megítélt kártérítési összeg felemelését és a 2016. április 1. napjától megítélt járadék havi 5.000.-Ft-tal való felemelését alapozza meg.

A fellebbezés szerint az élelem feljavítás (3.) jogcímén érvényesített követelést a gyermek bentlakásának idejére az elsőfokú bíróság alaptalanul csökkentette havi 1.000.-Ft-ra. A felperesek a bentlakás idején is küldenek a gyermeknek gyümölcsöt, joghurtot és amíg az iskolához közelebb laktak, úgy hét közben is tudtak ilyet neki bevinni. Másrészt a gyermek az életkorának előrehaladásával több zöldséget, gyümölcsöt eszik, és gyümölcslét iszik, mint 1,5-2 éves korában. Önmagában a 4 hétvégén is elfogyasztja azt a mennyiséget, melyet kisebb életkorában az egész hónap alatt. Mindemelllett ezen élelmiszerek ára is jelentősen emelkedett. Erre tekintettel a teljes időszakra indokolt a havi 3.000.-Ft összegű többletköltség megterítése a múltban és a jövőre nézve is.

A telefon többletkiadás címén (5.) előterjesztett kártérítési igényt a felperesi fellebbezés szerint az elsőfokú bíróság a felperesi nyilatkozatok, továbbá a benyújtott okirati

bizonyítékok nem megfelelő mérlegelése eredményeként utasította el. Becsatolásra került a telefonok megvásárlásával kapcsolatos szerződés, a telefonok feltöltését igazoló néhány nyugta, bizonylat. Nyilvánvaló, hogy **R** gondozása során a felperesek jóval többet telefonálnak, mint egy egészséges gyermek esetén, egyrészt a családtól való elszakadás, távollét miatt a kapcsolattartás telefonon történik, másrészt a gyermek kezelésével kapcsolatosan is gyakori telefonálásra volt szükség. Ugyancsak többlet telefonhasználatot indukált az albérletek keresése, a gyakori költözés, ami szintén a gyermek egészségi állapotával áll összefüggésben.

A bíróság álláspontja szerint is köztudomású tény, hogy a távollevők, rokonok, egészségügyi dolgozók közötti kapcsolattartás szokványos módja a telefon. A felperesek és **H.M.** tanú is úgy nyilatkoztak, hogy napi szinten tartják a kapcsolatot telefonon a szülők a gyermekkel. Köztudomású tény, hogy az orvosi vizsgálatokkal kapcsolatosan is telefonos egyeztetésekre van szükség, illetőleg telefon többletköltséggel jár a gyermek egyéb ügyeinek, például a szállításának az intézése is.

A felperesek kártyás mobiltelefonnal rendelkeznek, így a kiadásokról utólag sem tudnak számlát kérni. Havonta átlagosan 4.000.-Ft-tal (az I. és II. r. felperes esetében személyenként 2.000.-Ft-tal) emelkedtek a telefonálással felmerülő kiadásaik, mely eltúlzottnak nem minősülhet.

A fellebbezés szerint a lakáshasználati többletkiadás jogcímén (6.) előterjesztett követelés elutasítására sem adhat elegendő alapot az elsőfokú bíróságnak a bizonyítatlanságra irányuló indokolása. A felperesek albérletekben laktak, a közüzemi számlák nem az ő nevükön voltak és a bérbeadók is megtagadtak minden ezzel kapcsolatos nyilatkozatot, vagy nem voltak már elérhetők. A pontos lakáshasználati többletkiadás bizonyítása teljes mértékben lehetetlen lett volna. A korábbi időszakra vonatkozó számlák a becsatolásuk esetén sem nyújthattak volna megalapozott információt a felperesek fogyasztására nézve, hiszen nem lehetett volna igazolni, hogy a felperesek előtt kik, hányan, milyen összetételű családként laktak az ingatlanokban és mennyi vizet, villanyt, gázt, milyen tevékenységekre használtak.

A befizetést igazoló számlákat a bérbeadóknak oda kellett adniuk. A közös költséget és szemétszállítási díjat nem vették figyelembe, mert ez mindenképpen felmerül és a becsült összeg meghatározásakor azt is figyelembe vették, hogy az átmeneti otthonokban, anyaatthonokban rezsi többletkiadás nem merült fel. A felperesi álláspont szerint becsléssel határozható meg a nagyobb időtartamú otthon tartózkodásra, a többletmosás, többlettakarítás, tisztítás által megkívánt többlet víz- és áramfogyasztásra alapított igény összege. A gyermek 3 éves életkora előtt (10 %-os rezsi többletkiadás) havi 3.500.-Ft, míg azt követően havi (25 %-os rezsi többletkiadás) 6.000.-Ft erejéig megalapozott a rezsi többletkiadás iránti igény. 3 éves életkor után már sem a víz, sem a fűtés többletkiadás nem merült volna fel, ha a gyermek egészséges lenne és emiatt nem tartózkodnának otthon napközben.

A fellebbezés szerint az elsőfokú bíróság jogszabálysértően mellőzte az előzetes végrehajthatóság kimondását az ítélet meghozatala előtt már lejárt járadékigények vonatkozásában. Ilyen tartalmú döntésre csak kivételesen indokolt esetben kerülhetett volna sor, a perbeli esetben azonban ilyeneket még az alperes sem jelölt meg, a bíróság sem adta ennek megfelelő indokát. Az ítéleti indokolással szemben a jogszabály szövegéből

elsődlegesen az következik, hogy a jogosult az összes járadékos követeléshez hozzájuthasson. A korábbi időszakban nagyon jelentős mértékben kellett fedezni a többletköltségeket, amely a család minden anyagi készletét felemészti és adósságba hajtja. Aránytalan sérelmet jelent tehát az előzetes végrehajthatóság mellőzése e tekintetben.

Nem méltányolható indok kell ahhoz, hogy az előzetes végrehajthatóságot a bíróság kimondja, hanem kivételes indok kell ahhoz, hogy ne mondja ki. Utalt a fellebbezés arra, hogy az alperes a korábbi részítélettel megítélt nemvagyoni kártérítést sem fizette még ki, végrehajtást kellett kezdeményezni.

Az alperes fellebbezésében elsődlegesen a részítéletben elbírált kereseti követelés teljes elutasítását, másodlagosan pedig a háztartási kisegítő többletköltsége, a tisztasági többletkiadás, az élelemfeljavítási, a ruházati többletkiadás és a pelenkázási többletköltség vonatkozásában az elsőfokú részítélet hatályon kívül helyezését kérte. A felperesi kártérítési igényt részben elutasító rendelkezéseket nem vitatta.

A háztartási kisegítő jogcímén (1.) érvényesített többletkiadás tekintetében az alperes kiemelte, hogy a ... szakértője ennek időtartamát napi egy órában látta indokoltnak elfogadni, míg a ... szakértője a többletidőtartamra nem tett nyilatkozatot, de 3 éves kortól indokoltnak ítélte a többletkiadás felmerülését. Ehhez képest a törvényszék kizárólag a felperesi előadásra alapozott, mérlegeléssel meghozott döntése elfogadhatatlan. A többlet időtartam meghatározását maga a törvényszék is szakértői kompetenciába tartozónak ítélte, mégis eltért a szakértői véleményről.

A tisztasági többletkiadással (2.) kapcsolatosan szintén kifogásolta, hogy a bíróság mérlegelés alapján hozta meg a döntését, holott a felperes elfogadható bizonyítékokat nem szolgáltatott. A felperes által hivatkozott tisztítószerek nem az alsó árszegmensben található termékek közé tartoznak és semmi nem támasztja alá, hogy a felperesek valóban a megjelölt áron és a megjelölt többletmennyiségben vásárolták és vásárolják meg ezeket. Elsődlegesen a többlet mértékét kellett volna a felperesnek bizonyítani, másodlagosan kerülhetett volna sor a többletkiadások összecsúszásának meghatározására. A Pp.206. § (3) bekezdése csupán a kártérítés összecsúszása tekintetében ad lehetőséget a bíróságnak mérlegelésre, ennek azonban előfeltétele, hogy a többlet mértéke bizonyítást nyerjen. Az indokolásból az sem derül ki, hogy az összecsúszás körében a törvényszék milyen szempontokat mérlegelt.

Az élelemfeljavításra (3.) irányuló döntését a bíróság a ... szakértőjének nyilatkozatára alapította, de nem tért ki arra, hogy a ... szakértői véleménye szerint Rnek speciális étrendet sem a múltban, sem jelenleg nem kell követnie. A két szakértő ezen szakkérdésben ellentétes nyilatkozatot tett, az ellentmondás azonban nem került feloldásra, nem bizonyított a speciális étrend szükségessége, emiatt az ezirányú követelés megítélésére nem kerülhetett sor megalapozottan. A bíróság nem adta indokát annak, hogy az egyik szakértői megállapítást miért fogadta el, és a másikat miért vetette el.

A ruházati többletkiadás (4.) tekintetében az alperes hangsúlyozta, hogy a felperesek már a peres eljárás megindítását megelőzően, a korábbi jogi képviselőik által adott tájékoztatás folytán tisztában voltak azzal, hogy a többletköltségeket nekik kell hitelt érdemlően

bizonyítaniuk. A felperesek által csatolt nyugták nem kizárólag a szakértők által meghatározott alsóruháztára terjedtek ki és az sem igazolt, hogy azok valóban a felperes által és **R** részére vásárolt árucikkekre vonatkoznak.

Az alperes álláspontja szerint a káronszerzés tilalmába ütközik az az ítéleti döntés, amely nem veszi figyelembe, hogy a szakvélemények szerint a gyermek viszont kevesebbet használja a cipőjét és az általa használt cipőt is lassabban növi ki. Mindez kevesebb anyagi ráfordítást igényel.

A pelenkázási többletköltség (7.) körében a ... szakértője napi 2 db-os többlet szükségletet, míg a ... szakértője napi 2-4 db-os többlet szükségletet határozott meg. A törvényszék a pelenkák számát napi 4 db-ban határozta meg, de nem adta indokát, hogy milyen szempontok alapján látta megalapozottnak a ... részéről eljáró szakértő által megadott legmagasabb mennyiséget, és miért nem találta helytállónak a ... szakértője által adott nyilatkozatot. Itt sem került sor a részben ellentétes szakvélemények közötti ellentmondás feloldására, ennek folytán a napi 4 db-os többlet bizonyítottsága nem állapítható meg, legfeljebb a szakértők által egyezően megállapított napi többletet lehetett volna bizonyítottként elfogadni.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az alperes által fellebbezett rendelkezések helybenhagyását kérte.

A háztartási kisegítés többletköltsége (1.) körében rámutatott arra, hogy a szükséglet felmerülése, nem pedig a szükséglet óraszám a szakkérdés. A szükséglet felmerültét mindkét szakértői vélemény megállapította. A szakértői véleményeken túl a bíróságnak az egyéb rendelkezésre álló bizonyítékokat is figyelembe kellett vennie az időtartam meghatározása során. A ...i Tudományegyetem szakértői véleménye részletesebb volt, az egészséges gyermek szükségleteit, és ehhez képest **R** szükségleteit részletesen kimunkálta és figyelembe vette a felperesi előadásokat és az orvosi igazolások alapján is igazolható tényeket. A kifejtettek miatt a ...i Tudományegyetem szakvéleményéből kell kiindulni a szükséglet tekintetében, mivel a többlet ápolási tevékenység figyelembevétele a többlet háztartási tevékenység végzését is maga után vonta, különösen az inkontinenciára tekintettel, de a földön csúszás, mászás miatti fokozott tisztaság szükségletét is értékelte.

Az otthon tartózkodás esetén szükséges takarításokra, fertőtlenítésekre sem elegendő az egyórás kisegítés, ezen kívül napi szintű takarítás szükséges a földön közlekedés miatt, a mosás, teregetés, vasalás, ágyneműcsere, folttisztítás és fertőtlenítés miatt. Megalapozott tehát az otthonlét, illetve a bejárás óvodai, iskolai gondozás-oktatás esetén a napi 2 óra többlet háztartási kisegítési szükséglet.

A tisztasági többletkiadás (2.) tekintetében hangsúlyozta, hogy a követelés jogalapját részben a háztartási kisegítéssel kapcsolatos megállapítások képezik. A többlettakarítási, fertőtlenítési, mosási, folttisztítási feladatokhoz nyilvánvalóan többlet takarító és tisztítószerek is szükségesek. Jó minőségű, hatékony tisztítószerek szükségesek, mivel rendkívül sokszor van szükség takarításra. Legalább hatszor annyi szerte van szükség, mint egy másik háztartásban. Az alperes álláspontjával szemben a bíróság a felperesek által megjelölt mértéket csak viszonyítási alapként vette figyelembe, az érvényesített majdnem 12.000.-Ft havi többletkiadás helyett csak 3.000.-Ft-ot tartott megalapozottnak, nem

helytálló tehát, hogy a megjelölt tisztítószeres nem az alsó árszegmenset képviselik, hisz a bíróság által megállapított havi költség az alsó árszegmensben található tisztítószeres díját sem fedezi.

Az élelemfeljavítás (3.) körében a felperes kifejtette, hogy a szakvélemények alapján gasztroenterológiai problémája a gyermeknek nincs, így erre tekintettel nem szükséges speciális táplálkozás, diéta. A szakvélemények között e téren nem volt ellentét. A ...i Tudományegyetem véleménye azonban megállapította, hogy a mozgásszegény életmód miatt az egészséges gyermekhez képest indokolt olyan élelmiszereket fogyasztani, amivel az emésztés könnyebbé válik. A ... Egyetem szakértője is kifejtette, hogy magas rost- és fehérje tartalmú élelmiszerekre, illetve a mozgásának megfelelő táplálkozásra van szüksége a gyermeknek, ebben egyezik a két vélemény. A ...i Tudományegyetem szakvéleménye a megalapozottabb, mert a gyermek gondozásával, fejlesztésével, szükségleteivel foglalkozó, abban jártas gyógypedagógus véleményét figyelembe vette az elkészítéskor.

Kiemelte, hogy a ruházati többletkiadás (4.) indokoltságát a szakértői vélemények alátámasztották. Az alperesi állítással szemben a felperes számlákat, nyugtákat csatolt, arra pedig nyilvánvalóan nincs pénze, hogy más számára is vásároljon. Ráadásul a bíróság alacsony összegben állapította meg a többletkiadást és csak a nadrág, harisnya, zokni többletköltsége vonatkozásában ítélte alaposnak a követelést, a takaró, pizsama, ágynemű és felső ruházat vonatkozásában nem.

Utalt arra is a felperes, hogy a ... szakvéleménye sem állította, hogy a cipők ára kompenzálná a ruhatöbblet felmerültével kiadott költségeket.

Rámutatott arra, hogy a cipő is gyorsabban használdik el a földön csúszás miatt, ez pedig kompenzálja azt, ha esetleg évi egy cipővel kevesebbet kell venni a kisgyermeknek.

A pelenka többletkiadás (7.) körében a felperes hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló adatok alapján határozta meg a többletköltséget napi 4 pelenka árában, a szakvéleményen túli egyéb körülményeket is megjelölte ítéletében. A ... Egyetem a véleményében nem vette figyelembe sem az orvosi igazolásokat, sem a felperesi előadásokat, sem az óvodai igazolást. Ráadásul a ...i Tudományegyetem a véleményét gyógypedagógus bevonásával készítette el, emiatt is megalapozottabb a szakvéleménye.

A **P.** Intézet igazolásában szerepel, hogy a bentlakás idején naponta minimum 7 db pelenkára volt szükség. Az ítélet utal a ...i Tudományegyetem szakvéleményére, mely szerint naponta legalább 7-8 alkalommal szükséges a pelenkázás. Erre tekintettel összesen 8 pelenkára napi átlagban szükség van.

A felperes csatolta a gyermek legutóbbi zárójelentését, mely szerint a széklet-, vizelet inkontinencia továbbra is fennáll.

* * *

Az I.r. felperesi és az alperesi fellebbezés egyaránt csupán kisebb részében alapos.

A felek a gyógytorna, fejlesztő terápia költsége iránt előterjesztett vagyoni kártérítési igényt elutasító ítéleti rendelkezést fellebbezéssel nem támadták, így az a Pp.228.§./4/ bekezdése

értelmében jogerőre emelkedett, annak felülvizsgálata tehát nem képezte a másodfokú eljárás tárgyát.

Az ítéletábra megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a részítélettel elbírált és fellebbezéssel érintett kereseti követelések körében a szükséges széleskörű bizonyítást lefolytatta, a beszerzett peradatok mérlegelése útján megállapított tényállással és az arra alapított döntéssel az ítéletábra túlnyomó részt egyetértett.

A háztartási kisegítő többletköltségét (1. pont) érintő fellebbezési kérelmeket az ítéletábra nem ítélte megalapozottnak.

Az alperes a háztartási kisegítő címén érvényesített követelés óradíjátösszecszerűségében nem vitatta.

Az elsőfokú bíróság a perben beszerzett szakértői nyilatkozatok alapján helytállóan állapította meg, hogy a gyermek egészségi állapota, az ezzel kapcsolatos kúszó-mászó életmódja, illetve pelenkáztatása az egészséges gyermekhez képest többlet háztartási munkaidő ráfordítást igényel. Az alperesi fellebbezéssel ellentétben az elsőfokú bíróság a szakértői nyilatkozatokon túli perbeli adatokra, a felperesi nyilatkozatokra is kiterjedő mérlegelés útján foglalt állást a többlet munkaidő ráfordítás napi mértéke tekintetében, a mérlegeléssel megállapított napi időtartam nem eltűzött, az óránkénti költségöbblet összegét pedig az alperes sem vitatta.

Az ítéletábra egyetértett az elsőfokú bíróság szakértői megállapításokon alapuló azon jogi álláspontjával, hogy **R** 3 éves korát megelőző időszakban az alperesnek felróható jogellenes károkozó magatartással okozati összefűgűsben mosási-, takarítási többletidő szükséglet nem állapítható meg. Ekkortól minősűl a gyermek kúszó-mászó életmódja, inkontinenciája az egészséges gyermek fejlődésétől eltérőnek, így ezen a címen többletköltség igényt az I.r. felperes alappal csupán ekkortól érvényesíthet.

Helytállóan foglalt állást az elsőfokú bíróság a tekintetben is, hogy a 2013.december 6. napján született **B.H.** 2 éves koráig ugyancsak nem érvényesíthet ezirányű követelést az I.r. felperes, hiszen az újszűlött gyermek ugyancsak megkövetelte ezen időszak alatt a lakás tisztaságának biztosítását, a ruháinak mosását. Az I.r. felperes részéről **H.** ruháinak mosására is szükség volt, így **R** ruháinak a mosása ezen felűl értékelhető többletidő szükségletet nem támasztott.

Az elsőfokú bíróság arra is kellően figyelemmel volt, hogy az ilyen címen felmerűlő többletidő ráfordítás mértéke eltérő a gyermek otthon tartózkodása és bentlakásos fejlesztésének időszaka alatt. Ennek megfelelő differenciálása útján mind jogalapjában, mind összecszerűségében helyes döntéssel határozott a lejárt időszakra járó követelés, továbbá a jövűre nézve megállapított járadékigény mértékét illetően.

A tisztasági többletkiadások (2. pont) költségűel kapcsolatos fellebbezések az ítéletábra megítélésűe szerint ugyancsak alaptalanok.

Az ez irányű felperesi követelés jogalapját ugyanazon körűlműnyek biztosítják, amelyeket a háztartási kisegítő többletköltsűge címűen elűterjesztett követelés körűben az elsőfokú bíróság már helyesen értékelűt. A többletmosási, többlettakarítási szükségletűhez nyilvánvalóan többlet tisztítószerűk szükségűsek.

A gyermek 3 éves korát megelőzőűen az 1. pontban kifejtettűekre figyelemmel ezen a jogcímen sem érvényesíthető alappal követelés.

Az elsőfokú bíróság helytállóan értékelte azt a körülményt, hogy amikor **R** bentlakásos, úgy a lakás tisztításának anyagköltsége alacsonyabb, ugyanakkor a bejárás időszakban is felmerül a mosással kapcsolatos többlet-anyagköltség, hisz ezalatt is az I.r. felperes gondoskodik **R** ruháinak tisztán tartásáról.

Az ítélet tábla egyetértett azzal az elsőfokú ítéleti megállapítással, hogy - az 1. pont alatt kifejtettekkel egyezően - a második gyermek 2 éves koráig a lakás tisztításával kapcsolatos többletköltség nem merült fel, ugyanakkor a ruhamosás körében - többlet munkaidő ráfordítás szükségessége nélkül is - **R** esetén az egészséges gyermekhez képest nagyobb mennyiségben, gyakrabban szennyeződő ruhák tisztítása a második gyermek ruháinak tisztításához képest további többletmosószer és tisztítószer szükségletet indukált. Ezen szempontok kellően differenciált, egyediesített mérlegelése útján az elsőfokú bíróság helytállóan határozta meg az I.r. felperes által megjelölt költségekből kiindulva, de annál alacsonyabb összegben a lejárt időszakra járó követelés, továbbá a jövőre nézve megállapított járadékigény mértékét.

Az alperesi fellebbezéssel kapcsolatosan az ítélet tábla kiemeli, hogy a többletköltség felmerülése nyilvánvaló, mértéke, tehát az összecszerűség pontos meghatározására azonban lehetőség nincs, így az elsőfokú bíróság a Ptk.359.§./1/ bekezdésének helyesen alkalmazásával, a fenti szempontok okszerű mérlegelésével határozta meg az I.r. felperes által érvényesített követelés összegét.

Az étel feljavításával (3. pont) kapcsolatos ítéleti rendelkezés alapjául az elsőfokú bíróság az alperesi fellebbezésben foglaltakkal szemben helytállóan volt figyelemmel a kirendelt szakértők nyilatkozatára. Nem vitás, hogy a gyermeknek nincs olyan gasztroenterológiai problémája, amely speciális étrendet követelne, ám az alperesi jogellenes felróható magatartással okozati összefüggésben áll a gyermek mozgáshiányos életmódja, amely viszont a szakértői megállapítás szerint - tekintettel a székletürítéssel kapcsolatos I.r. felperesi nyilatkozatok tartalmára is - rostban gazdag és magas fehérjetartalmú élelmiszerek fogyasztását indokolja, olyan élelmiszerek (gyümölcsle, joghurt) fogyasztása indokolt, amik a gyermek emésztését könnyebbé teszik. Az alperesi fellebbezéssel szemben a szakértői vélemények e körben nem ellentmondásosak, dr. **T.K.** szakértő is olyan nyilatkozatot tett e körben, hogy a gyermek esetében rost dús, főzelékekben gazdag étrend indokolt.

Az ezzel kapcsolatos többletköltség iránti igény jogalapját a fenti körülmények alátámasztják, míg a követelés összecszerűségéről az elsőfokú bíróság a hivatkozott körülmények okszerű mérlegelésével határozott, mind a múltban felmerült kiadások, mind a jövőben esedékes járadék tekintetében.

Az I.r. felperes fellebbezésében foglaltakkal szemben az ítélet tábla egyetértett az elsőfokú bíróság azon álláspontjával, hogy a gyermek bentlakása idején ezen költségek nem érik el az otthon tartózkodás során felmerült költségeket. Az elsőfokú bíróság döntése ezen körülményre tekintettel is kellően differenciált, összecszerűségében nem eltúlzott, ugyanakkor a megítélt összeg elégséges az ezzel kapcsolatos költségek teljes anyagi kárpótlására.

A ruházati többletkiadás (4. pont) címén megítélt kártérítés körében az ítélet tábla az alperesi fellebbezést részben, az alábbiak szerint megalapozottnak ítélte.

Ezen követelés jogalapját azok a körülmények biztosítják, hogy a gyermek kúszó-mászó életmódja és a gyakoribb mosás következtében a ruházat nagyobb igénybevételnek van kitéve. A szakértői megállapítás alapján az elsőfokú bíróság tehát megalapozottan foglalt állást akként, hogy az alsóruházat (nadrág, harisnya, zokni) vonatkozásában az I.r. felperes részéről felmerülő többletköltségek ténye, tehát a kár bekövetkezte bizonyított. Az elsőfokú bíróság az 1. és 2.pontban kifejtettekkel azonos indokokból a gyermek 3 éves korától ítélte meg ezen felperesi követelést, ezt az álláspontot ezen tétel körében a felperes maga sem fellebbezte.

Az ezen a címen érvényesített követelés összecszerűsége tekintetében azonban az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletével nem értett maradéktalanul egyet. Az I.r. felperes által csatolt számlák (111/F/3.számú iratok), az I.r. felperes 99. sorszámú beadványban tett nyilatkozatai, továbbá azon körülmény értékelése mellett, hogy dr. **T.K.** szakértő nyilatkozata szerint a gyermek cipőt kevesebbet használ és azt lassabban növi ki, az ítélőtábla mérlegeléssel, az általános árviszonyok ismerete alapján úgy foglalt állást, hogy mind a múlta, mind pedig a jövőre nézve havi 3.500,- Ft szükséges és elégséges az ezen a jogcímen az I.r. felperes részéről felmerülő költségek teljes anyagi kárpótlására.

Erre tekintettel az ítélőtábla a ruházati többletkiadások mértékét az elsőfokú ítélet 15. oldalának 2. bekezdésében foglaltakhoz képest fele összegben állapította meg az ott feltüntetett irányadó időszakokra és a jövőre nézve egyaránt.

A telefon többletkiadás (5. pont) címén érvényesített felperesi követelést elutasító rendelkezéssel szembeni felperesi fellebbezést az ítélőtábla az alábbiak szerint részben megalapozottnak ítélte.

Arra az elsőfokú bíróság helyesen utalt, hogy a távollevők (rokonok, egészségügyi dolgozók) közötti kapcsolattartás szokványos módja a telefon. Az egészségügyi ellátások, kezelések megszervezésével, a gyermek vizsgálatokra, gyógykezelésekre szállításának megszervezésével, az otthonuktól való távollét miatt a rokonokkal való kapcsolattartással, illetve a gyermek bentlakásos nevelése, fejlesztése során a gyermekkel való kapcsolattartással - tehát az alperes jogellenes felróható károkozó magatartásával okozati összefüggésben - a szülőknek nyilvánvalóan indokolt költségei merültek és merülnek fel. A kár bekövetkezte tehát kétséget kizáró bizonyítást nyert. Az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben az ítélőtábla úgy ítélte meg, hogy további bizonyítás sem lett volna alkalmas annak kétséget kizáró igazolására, hogy milyen összegben indukáltak többletköltséget a gyermek szülei részéről a gyermek betegségével kapcsolatosan felmerülő, fentebb részletezett körülmények. Az ítélőtábla e körben utal arra, hogy **R** egészségi állapota, egészségkárosodása részben nem az alperes magatartásával áll okozati összefüggésben.

Mindezen körülményre figyelemmel az elsőfokú bíróságnak azon jogi álláspontjával, mely szerint az általános kártérítés alkalmazásának jogszabályi feltételei maradéktalanul nem álltak fenn, az ítélőtábla nem értett egyet. Nem lehet az igényérvényesítés akadálya, hogy a felperes olyan - adott esetben a beteg gyermek majd egy évtizeddel ezelőtti születését megelőző - körülményeket (a gyermek születése előtti telefonálási szokások, ezzel járó költségek) nem tud pontosan igazolni, melyek felmerülésekor azok bizonyításának szükségességével nem kellett számolnia.

Annak tisztázása, hogy pontosan mikor milyen időtartamban beszéltek a szülők a gyermek állapota által indokoltan és kivel (hozzátartozóval, gyermekkel, egészségügyi dolgozókkal) további bizonyítás útján sem lehetséges.

Az I. r. felperes csatolt telefonvásárlást, illetőleg telefon feltöltését igazoló nyugtákat, bizonylatokat. Az ezen a címen felmerülő többletköltségek összegének pontos bizonyítására további bizonyítás lefolytatása sem lett volna alkalmas.

Csupán azért, mert a károsult vagyonában bekövetkezett értékcsökkenést nem lehet kiszámítani, a károsult nem kerülhet olyan helyzetbe, hogy jóvátétel nélkül maradjon. Egyidejűleg a károkozó sem élvezhet ebből fakadóan egyoldalú előnyt. Ez esetben a károkozót olyan összegű - mérlegeléssel, becslés útján megállapított - általános kártérítés megfizetésére kell kötelezni, amely a károsult teljes anyagi kárpótlására alkalmas.

A fenti körülmények mérlegelése útján az ítélőtábla mind a lejárt időszakra, mind pedig a jövőre nézve mértéktartó becslés útján 2.000,- Ft havi összegben (2016.április 1-jét megelőző időszakra összesen 207.200,- Ft összegben, míg ezt követően havi 2.000,- Ft járadék erejéig) állapította meg a felperes többletköltségét.

A lakáshasználati többletkiadás címén érvényesített követelés (6. pont) körében is - az előző pontban kifejtettekre is figyelemmel - alaposnak ítélte részben az ítélőtábla a felperesi fellebbezést.

Kétséget kizáróan megállapítható, hogy a gyermek betegsége miatt mind a gyermeknek, mind az I.r. felperesnek több időt kellett otthon, a lakásban töltenie, ahhoz képest, mintha **R** egészséges lenne. Az 1. és 2. pontban kifejtettek szerint a gyermek egészségi állapota olyan többlettevékenységeket tesz szükségessé, amelyeknek részben rezsiköltség vonzata is van.

A kifejtettek szerint az I.r. felperesnek járóan többletköltségei merültek fel az alperes károkozó magatartásával okozati összefüggésben a gyermek 3 éves korát követően. Ezt megelőzően az I.r. felperes akkor is otthon tartózkodott volna a gyermekével, ha **R** egészséges lenne, továbbá ezt megelőzően olyan többletköltségek sem merültek fel, amelyek rezsinövekedéssel jártak, és amely többletköltségek terén az alperest kártérítési felelősség terhelné (lásd: 1. és 2. pontban kifejtettek).

A 2013.december 6-án született **H.** 2 éves koráig az I.r. felperes saját nyilatkozata szerint is otthon tartózkodott volna, az ezen időszakban felmerülő, az alperesi jogellenes magatartással okozati összefüggésbe hozható mosási többletköltség pedig ez idő alatt - az 1. és 2. pontban kifejtettekre figyelemmel - olyan csekély mértékű áram-, illetőleg vízfogyasztási többletet indukált, melynek becsléssel való megállapítása sem indokolt és nem lehetséges.

Ugyancsak alaptalan az ezirányú felperesi igény azon időszakra, amikor az I.r. felperes és gyermeke átmeneti otthonokban, anyaotthonokban tartózkodott, ekkor ugyanis rezsi többletkiadás nem merült fel, erre tekintettel az I.r. felperes ezen időszakokra követelést nem is érvényesített.

Az ítélőtábla osztotta az I.r. felperes fellebbezésében foglalt azon indokokat, melyek szerint a felperesek tartózkodási helyének gyakori változása, az egyik bérlakásból másik bérlakásba költözés, továbbá azon körülmény, hogy a közüzemi szolgáltatókkal a bérbeadók voltak szerződéses kapcsolatban, nem tették volna további bizonyítás lefolytatása esetén sem lehetővé annak pontos felderítését, hogy milyen összegben merült volna fel az adott háztartással kapcsolatosan rezsiköltség a gyermek egészséges állapotában, illetőleg, hogy ehhez képest pontosan milyen többletköltséget idézett elő a szülőknél a gyermek

egészségkárosodása. A lakások eltérő jellemzői, a gyakran változó lakóhelyek miatt mind a fogyasztási adatok beszerzésének lehetősége, mind azok támpontként való alkalmassága - a felperesi fellebbezésben helyesen kifejtettek szerint - eleve kétséges lett volna.

A fentebb leírt körülmények mellett az általános kártérítés Ptk.359.§./1/ bekezdésében foglalt szabályai alkalmazásával van helye olyan összegű kártérítés megállapításának, amely alkalmas a károsult teljes anyagi kárpótlására.

Az ítélet tábla az összes körülmény mérlegelésével, becslés útján ezen jogcímen havi 3.000 forintban ítélte megalapozottnak az I.r. felperes követelését mind a lejárt időszakra, mind a jövőre nézve. Ennek során figyelembe vette az elsőfokú ítélet 3. oldalán megjelölt időszakokat, melyek során a gyermek bentlakó volt, a bentlakásos nevelés, fejlesztés ideje alatt pedig az egészségi állapota valamivel kevesebb rezszi többletköltséget indukált. Az ezen a címen alappal érvényesíthető követelés a 2011. február 11. - március 16. közti időszakra 3.000,- Ft, a 2012. január 27 - 2013. október 30. közti időszakra (21 hó) 63.000,- Ft, a 2015. december 06. - 2016. március 31. közti időszakra (hozzávetőleg 4 hó) 12.000,- Ft (mindösszesen 26 hónapra járó 78.000,- Ft).

A 2016. április 1. utáni, tehát az elsőfokú részítélet meghozatalát követő időszak körében figyelembe vette az ítélet tábla, hogy a gyermek átlagosan évente 9 és fél hónapig bentlakásos intézményben, míg 2 és fél hónapig otthon tartózkodik.

A pelenkázási többletköltség (7. pont) körében hozott marasztaló ítéleti rendelkezéssel szembeni alperesi fellebbezés nem megalapozott. A **P.** Intézet (...sorszámú irat) nyilatkozata szerint a gyermek állapotára tekintettel minimum napi 7 pelenka szükséges. Dr. **T.K.** szakértő a pontosított nyilatkozatában (...számú jegyzőkönyv 4. oldal teteje) úgy nyilatkozott, hogy a gyermek napi 6 db pelenkát használ el, de előfordulhat, hogy a **P.** Intézet igazolása szerinti mennyiségre van szüksége. Dr. **H.V.** szakértő megállapítása szerint a gyermeknek naponta 6-8 pelenkára van szüksége.

Az elsőfokú bíróság ezen bizonyítékoknak a Pp.206.§./1/ bekezdése szerinti egybevetése, a maguk összességében való értékelése alapján állapította meg a gyermek napi indokolt pelenka szükségletét 8 db-ban, ekként az OEP által finanszírozott napi 4 db-hoz képest a többletköltséget keletkeztető szükségletet napi 4 db-ban. Mindezek alapján a törülköző és a krém költségére is kiterjedően az ezen a jogcímen érvényesített többletköltség összegét mind a lejárt időszakra, mind pedig a jövőre nézve megalapozottnak határozta meg.

Az elsőfokú bíróság az ítélet meghozatala előtt már lejárt részletek tekintetében mellőzte az ítélet előzetesen végrehajthatónak nyilvánítását. A továbbiakban az ítélet tábla által hozott részítélet jogerejére figyelemmel a felek jogviszonyára ezen rendelkezésnek kihatása nincsen. Mindemellett az ítélet tábla az I.r. felperes ez irányú fellebbezését elbírálva megállapította, hogy e körben az ítélet előzetesen végrehajthatónak nyilvánítását mellőző ítéleti rendelkezés nem megalapozott. A Pp.232.§./2/ bekezdése erre csupán kivételesen indokolt esetben ad lehetőséget, ilyen kivételes indoknak azonban pusztán az a körülmény nem minősülhet, hogy az előzetesen végrehajthatóvá nyilvánítás mögött feltételezhető, a jogalkotó által méltányolhatónak tekintett igény kizárólag a jövőben esedékessé váló járadék-követelések tekintetében állhat fenn. Ezen törvényszéki indokok majd minden esetben mellőzendővé tennék az ítélet meghozatala előtt már lejárt részletek előzetesen

végrehajthatónak nyilvánítását, holott arra a Pp.232.§./2/ bekezdése csak kivételes, indokolt esetben ad felhatalmazást.

A kifejtettekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság részítéletének megfellebbezett rendelkezéseit a Pp.253.§./2/ bekezdése alapján részben, a rendelkező rész szerint megváltoztatta.

A Pp.24.§./2/ bekezdés a./ pontja szerint a felperesi fellebbezés pertárgyértéke 162.000,- Ft, míg az alperesi fellebbezés pertárgyértéke 528.240,- Ft volt. Az alperes a saját fellebbezése tekintetében teljes egészében pervesztesnek minősül a fellebbezési eljárásban, míg a felperes a saját fellebbezése terén hozzávetőleg 10 %-os mértékben minősül pernyertesnek.

A 32/2003/VIII.22./IM. rendelet 3.§./2/ bekezdés a./pontja alapján a felperes 3.200,- Ft + áfa másodfokú perköltséget lenne köteles megfizetni az alperesnek, ugyanakkor az alperes 13.200,- Ft + áfa másodfokú perköltséget lenne köteles fizetni az I.r. felperesnek, ezek beszámításával határozta meg az ítéltábla az alperes által a Pp.81.§./1/ bekezdése alapján az I.r. felperesnek fizetendő másodfokú perköltség összegét.

Az I.r. felperes személyes költségmentességére és az alperes illetékmentességére tekintettel a 6/1986/VI.26./IM. rendelet 14.§-a alapján a feljegyzett fellebbezési illetéket az állam viseli.

Győr, 2016. december hó 7. napján

Dr.Világi Erzsébet sk.
a tanács elnöke

Dr.Maurer Ádám sk.
előadó bíró

Dr.Vass Mária sk.
bíró

A kiadmány hitelül:

Kiadó:

Győri Törvényszék

P.../2009/146. szám

A bíróság dr. Mátyás Brigitta ügyvéd által képviselt I.r. **felpereseknek** a Dr. P.-Frauhammer Ügyvédi Iroda által képviselt ... **Kórház 1 alperes** ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében meghozta a következő

részítéletet:

A bíróság kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül I.r. felperesnek 3.085.216,- (hárommillió-nyolcvanötezer-kettőszáztizenhat) Ft-ot, és ezen összegből

- 24.000,- (huszonnégyezer) Ft után 2009. augusztus 31. napjától,
- 28.000,- (huszonnyolcezer) Ft után 2010. július 2. napjától,
- 207.385,- (kettőszázhétezer-háromszáznolcvanöt) Ft után 2010. október 21. napjától,
- 582.901,- (ötszáznyolcvankettőezer-kilencszázegy) Ft után 2011. július 2. napjától,
- 784.547,- (hétszáznyolcvannégyezer-ötszáznegyvenhét) Ft után 2012. július 1. napjától 2013. június 30. napjáig az adott félévre, a félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű késedelmi kamatot, majd 2013. július 1. napjától a kifizetés napjáig az adott félévre a félév első napján érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű késedelmi kamatot;
- 772.635,- (hétszázhetvenkettőezer-hatszázharmincöt) Ft után 2013. július 2. napjától,
- 264.234,- (kettőszázhatvannégyezer-kettőszázharmincnégyszáz) Ft után 2014. július 2. napjától,
- 290.367,- (kettőszázkilencvenezer-háromszázhatvanhét) Ft után 2015. július 2. napjától,
- 131.147,- (egyszázharmincegyezer-egyszáznegyvenhét) Ft után 2016. február 15. napjától a kifizetés napjáig az adott félévre a félév első napján érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű késedelmi kamatot.

A bíróság a részítélet ezen része vonatkozásában az előzetes végrehajthatóságot mellőzi.

A bíróság kötelezi az alperest, hogy fizessen meg I.r. felperesnek 2016. április 1. napjától kezdődően havi 44.020,- (negyvennégyezer-húsz) Ft összegű járadékot minden hónap 10. napjáig előre esedékesen.

A részítélet ezen része előzetesen végrehajtható.

A bíróság ezt meghaladóan I.r. felperes háztartási kisegítő, tisztasági többletkiadás, élelemfeljavítás, ruházati többletkiadás, telefon többletkiadás, lakáshasználati többletkiadás, pelenkázási többletköltség, gyógytorna, fejlesztő terápia költségére vonatkozó igényét elutasítja.

A részítélet ellen a kézbesítéstől számított 15 napon belül van helye fellebbezésnek, melyet három példányban kell a Győri Ítéltáblához címezve előterjeszteni a Győri Törvényszéken.

Az ítéltábla előtti eljárásban az ítélet elleni fellebbezést előterjesztő fél számára a jogi képviselő kötelező. A jogi képviselő közreműködése nélkül eljáró fél fellebbezése hatálytalan, a bíróság a fellebbezést hivatalból elutasítja. Nem minősül hatálytalannak a jogi képviselővel nem rendelkező fél fellebbezése, ha a fellebbező fél pártfogó ügyvédi képviselőt engedélyezése iránti kérelmet terjesztett elő az illetékes igazságügyi hivatalnál.

Amennyiben a fellebbező fél a fellebbezéssel egyidejűleg a tárgyalás tartását nem kéri, a másodfokú bíróság a fellebbezést tárgyaláson kívül bírálja el, ha

- a fellebbezés csak a kamatfizetésre vonatkozik,
- a fellebbezés csak az előzetes végrehajthatósággal, a teljesítési határidővel kapcsolatos,
- a fellebbezés csak az ítélet indokolása ellen irányul.

A felek közös kérelmük alapján a fellebbezés tárgyaláson kívüli elbírálását kérhetik.

I n d o k o l á s :

A bíróság a tárgyalás adatai és a csatolt egyéb iratok alapján a következő tényállást állapította meg:

I.r. és II.r kapcsolatából I.r. felperes teherbe esett. I.r. felperes első terhességénél a terhesgondozást és a szülés levezetését az alperes végezte. Az alperes nem határozta meg pontosan az I.r. felperes terhességének korát: 2007. március 13. napján I.r. felperes valójában a terhesség 16. hetében járt (alperes szerint 17-18 hetes terhes volt), míg 2007. március 19. napján 17 hetes terhes volt. Alperes elmulasztotta a terhesség 14-20. hetében indokolt - a magzati rendellenességek kockázatának vizsgálatára (pl. testüreg záródási zavar, így velőcső záródási probléma) alkalmazott - AFP vizsgálat elvégzését, s e hiányosságot a felismerés után sem pótolta, holott arra - a pontatlan terhességi kor meghatározása miatt - még lehetősége lett volna. **2007. augusztus 9. napján** császármetszéssel megszületett I.r. és II.r gyermeke, gyermek 1. A gyermek születésekor oxigénhiányos állapot alakult ki, amely nem függ össze a gyermek fejlődési rendellenességével. A gyermek ún. nyitott gerinc fejlődési rendellenességgel született: nyitott gerinccel, kétoldali csípőficammal és mindkét oldali dongalábbal. A gyermek

normális gerinc- és agyvíz keringése akadályozott volt, agykamrai tágabbak, az agykörüli folyadéktér a normálisnál nagyobb, így a gyermek feje az átlagosnál nagyobb, ez az állapot stabilizálódott. A gyermeknél inkontinencia alakult ki. A gyermek fejlődési rendellenességét e problémák jelentették.

Gyermek 1 születését követően diagnosztizált fejlődési rendellenesség felismerésének elmaradása miatt a felpereseket ért hátrányokért **Győri Törvényszék 31.P..../2009/40. számú - a Győri Ítéltábla Pf.I..../2011/6. számú** közbenső ítéletével jogerőre emelkedett - közbenső ítéletével az alperes teljes kártérítési felelősségét állapította meg.

Gyermek 1 nyitott gerincének műtéti zárása és a dongalábak korrekciós műtétei megtörténtek. A gyermekből megfelelő szoktatással a korrekciós műtétek után segédeszközzel járni tudó, mozgásában egész életében korlátozott személy lehet, míg ennek hiányában állandóan ülőkocsiba kényszerülhet. Gyermek 1 jelenleg is inkontinens, folyamatosan csepeg a vizelete és a székletürítés sem a szokásos módon zajlik. Az alapbetegség miatt fokozott hajlama van húgyúti fertőzésekre. A gyermeknél a herék hasüregből herezacskókba való leszállása elmaradt és latex-allergia is kialakult, azonban ezek és a nyitott gerinc fejlődési rendellenesség közötti okozati összefüggés nem állapítható meg.

Gyermek 1 a helyváltoztatással összefüggő mindennapi tevékenységekben segítségre szorul, a szükséges tárgyakat bottal való járás, illetve ülés esetén is elérhetővé kell tenni a számára. Öltözködéséhez segítségre szorul. A mozgásszervi műtétek időszakában a gyermeknek otthoni mozgásgyakorlásra is szüksége van. Jelenleg is állandóan pelenkázni kell, a vizeletcsepegés miatt gyakrabban kell ruházatát cserélni.

I.r. felperes gyermek 1 születése (2007.08.09.) óta - részben a gyermek kezelésének, gondozásának igényei szerint változtatva lakóhelyét - az alábbi lakóhelyeken lakott:

2007.08.09-2007.09.26. Város 1,

2007.09.27-2008.06.25. Város 2, Átmeneti Otthon,

2008. július-2009.01.31. Város 3, Cím 1,

2009. február- 2009. március Város 3, Cím 2,

2009. április-2009.06.08. Város 1 szülői ház,

2009.06.09.-2010.06.11. Város 1, bérlet lakás,

2010.06.12.-2011.02.09. Város 1, Átmeneti Otthon,

2011.02.11-2011.03.16. Város 3, Cím 3,

2011 márciusa Város 3 Anyaotthon,

2011. április-2011. május Város 1, Átmeneti Otthon,

2011.06.04-2012.01.20. Város 4, Családok Átmeneti Otthona,
2012.01.27.-2013.10.30. Város 3, Cím 4,
2013.10.31-2014.08.31. Város 5, Családok Átmeneti Otthona,
2014.08.31-2015 március eleje Város 5, Cím 5
2015. március elejétől-2015.05.07. Város 1, szülői lakás
2015.05.08. napjától Város 6, Cím 6

Gyermek 1 nevelését a **B.Z.**Intézet óvodájában végezték

2010.09.01.-2011.02.13. között bentlakóként,
2011.02.14-2011.03.16. között bejáró napközisként,
2011.03.16-2011.06.15. között bentlakóként,
2011.09.01-2012.03.01. között bentlakóként,
2012.03.01-2013. szeptemberéig bejáróként.

Gyermek 1 a **B.Z.** Gyakorló Általános Iskola tanulója

2013. szeptemberétől 2013.11.01-ig bejárósként,
2013.11.12.-2013.12.20. között bentlakó tanuló,
2014.01.15-2014.06.13. között bentlakó tanuló,
2014.09.01.-2015.03.15. között bejárósként,
2015.03.16 -2015.06.15. között bentlakóként,
2015.09.01-től bentlakóként.

I.r. felperesnek **2013. december 6. napján** született gyermek 2 nevű gyermeke.

Gyermek 1 kúszó-mászó életmódja, illetve pelenkáztatása miatti az I.r. felperesi háztartásban az egészséges gyermekhez képest több takarításra, mosásra van szükség. Az egészséges gyermekhez képest gyermek 1 hároméves korától, 2010. augusztus 9. napjától állapítható meg ez a többlet időtartam. I.r. felperes második gyermeke születése után a második gyermek kétéves koráig már nem gyermek 1, hanem a második gyermek kúszó-mászó életmódja miatt végzett többlet takarítást-mosást. Amíg gyermek 1 bentlakásos volt (péntektől-hétfőig lakott I.r. felperes háztartásában) a háztartási munkatöbblet napi 1 óra, amíg gyermek 1 bejárós volt, a háztartási munkatöbblet napi 2

óra volt. A *háztartási kisegítés* díja 2010-2011. években napi 2 órára havi 35.000,-Ft, 2012. évtől havi 40.000,-Ft. A jövőre nézve, 2016. április 1. napjától kezdődően a háztartási kisegítés díja havi 20.000,-Ft.

Amikor gyermek 1 életmódja miatt a teljes lakást takarítani kell egy hónapra, az 3.000,-Ft többletkiadást, amikor gyermek 1 bentlakásos - így csak a hét egy részében indokolt a többlettakarítás - egy hónapra 2.000,-Ft többletkiadást jelent. Amikor kizárólag gyermek 1-re kellett mosni, az egy hónapra 3.000,-Ft többletkiadást jelent, amikor l.r. felperes háztartásában két gyermek nevelkedett, úgy a gyermek 1-re eső mosási többletköltség havi 1.000,-Ft. A jövőre nézve, 2016. április 1. napjától kezdődően a *tisztasági többletköltség* havi 3.000,-Ft.

Gyermek 1-nek mozgásszegény életmódjára tekintettel az egészséges gyermekhez képest olyan élelmiszereket (gyümölcsle, joghurt) kell fogyasztania, amivel emésztése könnyebbé válik. Az egészséges gyermekhez képest az élelemfeljavítás költsége abban az időszakban, amikor gyermek 1 l.r. felperes háztartásában nevelkedik havi 3.000,-Ft, abban az időszakban, mikor gyermek 1 bentlakásos havi 1.000,-Ft. A jövőre nézve, 2016. április 1. napjától kezdődően - az időszakos bentlakásra tekintettel - az *élelemfeljavítás többletköltsége* havi 1.500,-Ft.

Hároméves életkortól kezdődően gyermek 1 alsóruházata (nadrág, harisnya, zokni) az egészséges gyermekek életmódjához képest gyorsabban elhasználódik az alperesnek felróható egészségi állapota miatti kúszó-mászó életmód miatt. A felsőruházat (póló, pulóver), illetve a cipő esetében ilyen többlethasználat nem keletkezik. A ruházatkodási többletkiadás összege havi 7.000,-Ft. A jövőre nézve, 2016. április 1. napjától kezdődően a *ruházatkodási többletkiadás* havi 7.000,-Ft.

Gyermek 1 az alperesnek felróható egészségi állapota miatt jelenleg is pelenkázásra szorul, pelenkaszükséglete átlagosan napi 8 db pelenka - amelyből napi 4 db pelenkát az OEP finanszíroz. Az egészséges gyermekhez képest 2010. augusztus 9. napjától kezdődően napi 4 db többletpelenka, törölkendő és krém használata miatt keletkezik többletköltség. A gyermek négyéves koráig 40 db pelenka 2.299,-Ft összegbe, négyéves kor után 34 db pelenka 2.299,-Ft összegbe került. A 320 db-os kiszerezésű törölkendő ára 1.700,-Ft. Havonta 3 db Bepanthen plus krémet használnak fel, amelynek ára 1.000,-Ft/darab. A jövőre nézve, 2016. április 1. napjától kezdődően a *pelenkázási többletköltség* havi 12.520,-Ft.

Nem állapítható meg, hogy l.r. felperesnek keletkezett volna gyermek 1 alperesnek felróható egészségi állapota miatt *telefon többletköltsége*, illetve *lakáshasználati többletkiadása*.

Gyermek 1 fejlesztése-kezelése körében indokolt a Dévény terápia és masszázsvégzése, ennek költsége nem állapítható meg.

I.r. felperes módosított kereseti kérelmében kérte kötelezni az alperest gyermek 1 a születést követően diagnosztizált fejlődési rendellenesség felismerésének elmaradása miatti többletköltségek jogcímén az alábbi kártérítés megfizetésére (megtartva az eredeti, a P.../2009/56/F/1. és P.../2009/88. szerinti sorszámozást):

2. - háztartási kisegítő többletköltségére 1.749.000,-Ft (2007.08.09-2013.04.30.) és ezen összeg után 2010. június 20. napjától a középárányos törvényes kamatát, valamint 2013. május 1. napjától kezdődően havi 20.000,-Ft járadék; (P.../2009/56/F/1.)

I.r. felperes hivatkozása szerint gyermek 1 fejlődési rendellenességei miatt a lakás tisztán tartása fokozottan fontos, a ruházat többszöri mosása, többletpelenkázás is indokolt volt. Az I.r. felperes 1-1,5, illetve 2 szobás (35-44-50nm-es) lakásokban lakott, ezt kellett takarítani. Az egészséges gyermekhez képest ez 2007.08.09.-2011.03. hónapig napi 4 óra, 2012.01.20.napjától napi 2 óra többletet jelent. I.r. felperes a kisegítői díj összegét 2007.08.09-2008.12.31. között havi 30.000,-Ft, 2009-2011. években havi 35.000,-Ft, 2012. évtől havi 20.000,-Ft összegben határozta meg. (P.../2009/56/F/I. és P.../2009/141.) I.r. felperes csatolta a gyermek iskolai tanulmányaira 2013.09.01-2014. 09.01.) vonatkozó igazolást (kelt 2014.01.19.(!)) (P.../2009/95.)

4. - vitamin többletkiadás, élelemfeljavítás költségére 144.000,-Ft (2009.04.30-2013.04.30.) és ezen összeg után 2011. április 30. napjától a középárányos törvényes kamatát, valamint 2013. május 1. napjától havi 3.000,-Ft járadék; (P.../2009/56.)

I.r. felperes hivatkozása szerint gyermek 1-nek a többszörös műtétek, a földhöz kötött életmód miatt a fertőzések elkerülésére több vitaminra, minőségi étrendre van szüksége, ügyelnie kell a testsúlyának növekedésére is. Az anyatejes, tápszerez táplálásra tekintettel 2009. április 30. napjától érvényesítik a havi 3.000,-Ft többletköltségre vonatkozó igényt.

5. - tisztasági többletkiadásra 841.534,-Ft (2007.08.09-2015.02.28.) és ezen összeg után 2011.05.20. napjától, középárányos időponttól számított törvényes kamatát, valamint 2015. március 1. napjától havi 11.888,-Ft járadékot; (P.../2009/99.)

I.r. felperes hivatkozása szerint gyermek 1 miatt mind a lakás takarítása többször indokolt, mind több ruhát is kell mosnia a gyakori cserék miatt. I.r. felperes nyilatkozott arról, hogy mely tisztítószeresekből (Ariel, Silan, Calgon, Vanish, Clorox, Domestos, Ajax) mennyit fogyaszt, ebből mennyi a többletfogyasztás és annak 2015 februárjában mennyi volt az ára. 2014-2015.évre havi 11.888,-Ft a többletkiadás, 2010-2013. évekre becsléssel havi 10.000,-Ft, 2007-2009. évekre havi 8.000,-Ft összeget jelölt meg. A többletmosás kiadását 2014-2015. évekre 9.511,-Ft összegben, 2010-2013. évekre becsléssel havi 8.000,-Ft összegben jelölte meg. Az átmeneti otthonban a saját lakrész takarításának költsége a

lakókat terhelte. Az óvodába járás idején átlagosan 6 hónapig (szünetek, hétvége, betegség ideje) volt szükség többlettakarításra, míg a szükséges ruházat mosása miatt a mosási többletköltsége ebben a teljes időszakban indokolt volt. Ennek megfelelően 2007.08.09-2009.12.31. között (takarítás-mosás) havi 8.000,-Ft, 2010.01.01-2010.09.01. között (takarítás-mosás) havi 8.000,-Ft, 2010.09.01.-2011.08.31. (7 hónap takarítás-mosás, 5 hónap mosás) összesen 110.000,-Ft, 2011.09.01-2012.08.31. (7 hónap takarítás-mosás, 5 hónap mosás) összesen 110.000,-Ft, 2010.09.01-2013.08.31. (takarítás-mosás) havi 10.000,-Ft, 2013.09.01-2014.08.31. (2,5 hónap bejárás, a többi bentlakó) összesen 121.406,-Ft. 2014.09.01. napjától takarítás-mosás költségei is felmerülnek. (P..../2009/99.)

6. - ruházati többletkiadásra 1.040.018,-Ft (2007.08.19-2015.02.28.) és ezen összeg után 2011. május 20. napjától középarányos időponttól törvényes kamata és 2015. március 1. napjától havi 11.480,-Ft járadék; (P..../2009/99.)

I.r. felperes hivatkozása szerint a kúszó-mászó életmód miatt mind az alsó, mind a felső ruházata jobban használódik, a **B.Z.** Intézetbe is napi 5 váltás ruhára volt szükség. I.r. felperes nyilatkozott a vásárolt ruhák árairól, amely alapján havi 11.480,-Ft összegű járadék igényt határozott meg. (P..../2009/99.)

7. - telefon többletkiadásra 274.400,-Ft (2007.08.09-2013.04.30.) és ezen összeg után 2010. június 20. napjától középarányos időponttól törvényes kamata és 2013. május 1. napjától havi 4.000,-Ft járadék; (P..../2009/56/F/1.)

I.r. felperes hivatkozása szerint a családjuktól a gyermek betegsége miatti elszakadás következtében többet telefonálnak, mind a gyermek kezeléseit, mind a rokonokkal való kapcsolattartást, mind saját, egyébként személyesen elintézhető ügyeiket is így intézik. Kártyás telefont használ, amelynek költségei havonta átlagosan 4.000,-Ft összeggel emelkedtek.

8. - lakáshasználati többletkiadásra 273.150,-Ft (2008.07.01-2015.02.28.) és ezen összeg után 2011. május 20. napjától középarányos időponttól törvényes kamata, 1.450,-Ft (2015.03.01-03.16.), majd havi 2.900,-Ft (2015.05.01-12.06.) és 2015.12.06. napjától havi 7.250,-Ft járadék; (P..../2009/118.)

I.r. felperes hivatkozása szerint a napi többszöri mosás, vasalás, takarítás a rezsiköltségeket megnövelte, ezek a többletköltségek a gyermek hároméves kora után (amikor I.r. felperes visszament volna dolgozni) is felmerültek. I.r. felperes hivatkozása szerint a rezsiköltség 25%-kal több az otthontartózkodás miatt, a mosás, takarítás, tisztítás miatti többlet víz- és áramfogyasztás a teljes rezsiköltséget 10%-kal emeli meg. I.r. felperes nyilatkozott arról, hogy mely időszakban lakott átmeneti otthonban, mely időszakban bérelt lakásban, és időszakonként mekkora összeget kíván elszámoltatni. (P..../2009/99. és P..../2009/118.) I.r. felperes csatolta az átmeneti otthonok igazolásait (P..../2009/55.)

9. - pelenka többletköltségre 1.070.595,-Ft (2009.08.09-2015.02.28.) és ezen összeg után 2012. május 20. napjától, mint középárányos időponttól törvényes kamata és 2015. március 1. napjától havi 16.655,-Ft járadék; (P..../2009/99.)

I.r. felperes hivatkozása szerint az egészséges gyermekek általában kétévesen szobatiszták, gyermek 1 azonban jelenleg is pelenkázásra szorul. A közgyógyellátás napi 4 pelenkát fizet, azonban neki naponta 10 pelenkára van szüksége. A gyermek négyéves koráig 40 db pelenka 2.299,-Ft összegbe, négyéves kor után 34 db pelenka 2.299,-Ft összegbe került. A havi 300 pelenkázáshoz szükséges 320 db-os kiszerezésű törülköző - amit az OEP nem támogat - ára 1.700,-Ft. Havonta 3 db Bepanthen plus krémet használnak fel, amelynek ára 1.000,-Ft/darab. Az I.r. felperes csatolta az általa használt pelenkák és törülköző termékleírását. (P..../2009/56.)

11. - gyógytorna, fejlesztő terápiák költségére 80.000,-Ft; (P..../2009/56/F/1.)

I.r. felperes hivatkozása szerint gyermek 1-et egészségi állapota miatt egész életében rehabilitációra szorul: I.r. felperes Dévény terápiára, akupunktúrára, masszázusra hordja a gyermeket.

Az I.r. felperes minden esetben csak a beteg gyermek ellátásával, gondozásával kapcsolatban felmerülő többletköltségeket érvényesítette a vagyoni kárigények között. A gyermekkel kapcsolatban kapott támogatások (állami támogatás, OEP-támogatás) összegét figyelembe vette, azokat kártérítési igényként érvényesíteni nem kívánta. (P..../2009/61.)

Alperes ellenkérelmében az I.r. felperes keresetével kapcsolatos előadást részben nem vitatva a kereset elutasítását kérte. A háztartási kisegítő többletköltsége vonatkozásában a napi 1 órán felüli időtartamot vitatta, a követelt díj egységárát nem vitatta. A tisztasági többletkiadásra, az élelemfeljavításra, a ruházati többletkiadásra, telefon többletkiadásra, a lakáshasználati többletkiadásra vonatkozó követelést alperes vitatta. Alperes a pelenkázási többletkiadásra vonatkozó követelést alperes hároméves életkor alatt és a napi 2 db többletpelenkát meghaladóan vitatta. Alperes vitatta a nem a kezelőorvos által felírt gyógytorna-fejlesztő terápia szükségességét, költségét. (P..../2009/88.)

-O-O-O-O-O-

A bíróság tanúként hallgatta meg tanú 1-et, tanú 2-öt és tanú 3-at.

Tanú 1 - az I.r. felperes anyja- tanúvallomásában *a részítélettel elbírált vagyoni kártérítési igénnyel kapcsolatban* előadta, hogy gyermek 1 nyitott gerinccel, dongalábbal, kimozdult csípővel született, a heréi nem voltak megfelelő helyen. Lánya hol együtt lakott II.r. felperessel, hol szétváltak. Amikor szétváltak, a lánya nála lakott, segített gondozni

gyermek 1-et. A felpereseknek város 3-ba kellett költözniük, mert a gyermeket gyakran kellett kezelésre vinni. 2012-ig anyagilag is támogatta őket. Gyermek 1-nek speciális tornára volt szüksége, többet kellett takarítani, mivel állandóan a földön mászott, a harisnyákat, nadrágokat gyakrabban kellett cserélni. Több fogyott mosószerből, fertőtlenítő szerből is. Többet kellett pelenkázni, mivel sem a vizeletét, sem a székletét nem tudta visszatartani. A gyermeket jelenleg is pelenkázni kell. A gyermek önállóan szinte semmire sem képes. (P..../2009/56.)

Tanú 2 - az I.r. felperes testvére - tanúvallomásában *a részítéssel elbírált vagyoni kártérítési igényvel kapcsolatban* előadta, hogy gyermek 1 nyitott hátgerinccel született, sérve, dongalába volt, vizeletét nem tudta visszatartani. Az orvosok és az óvoda miatt költöztek fel testvéréék város 3-ra, előbb anyaotthonban, majd bérelt lakásban éltek. A gyermek ruházatát gyakrabban kell váltani, kényelmesebb alsó ruházat kell neki, speciális cipőre van szüksége. Nagyobb a feje, így nagyobb a sapkamérete is. Több pelenkára, csontozatot erősítő vitaminokra is szükség van. A gyermekkel a pelenkázás miatt, a lába miatt, csípője miatt és a feje miatt kezelésre kell járniuk. A gyermekkel az átlagosnál többet kell foglalkozni, többet kell takarítani is utána. (P..../2009/56.)

Tanú 3 - a felperesek barátja - a Mezőtúri Járásbíróságon tanúvallomásában *a részítéssel elbírált vagyoni kártérítési igényvel kapcsolatban* előadta, hogy 2007 decembere és 2009 júniusa között város 1-ben laktak és naponta tartották a felperesekkel a kapcsolatot. I.r. felperes viszi gyermek 1-et a **B.Z.** Intézetbe, majd otthon megfőz, háztartási munkákat végez, kora délután a gyermekért megy. Otthon az iskola instrukciói alapján foglalkoznak a gyermekkel. I.r. felperes babakocsiban sétáltatja a gyermeket, otthon háromlábú bottal próbálkozik járni. Vacsora után fürdetés következik. I.r. felperes előbb anyaotthonban lakott, amíg a gyermek bentlakásos volt a **B.Z.** Intézetben, majd bérelt lakásba költöztek. A gyermek gondozása-ápolása, a háztartási munka I.r. felperesre hárul, II.r. felperes legtöbbször éjjel dolgozik, így ritkán tud segíteni I.r. felperesnek. I.r. felperes segít a gyermeknek fürdeni, öltözködni. A gyermek korához képest megfelelő szellemi képességgel rendelkezik, de mozgásában korlátozott. Amíg város 1-ben laktak szívességből segített az I.r. felperesnek a háztartási munkák elvégzésében. Város 7-be kell járniuk a gyermek vizelete miatt, Város 3-ba járnak a gyermek lába miatt műtétekre, illetve ortopédiai kezelésekre. (P..../2009/65.)

-O-O-O-O-O-

A bíróság orvosszakértői véleményt szerzett be gyermek 1 egészségi állapotára és ápolásával-gondozásával kapcsolatos feladatok meghatározására. A szakvélemény - ápolás-gondozásra vonatkozó része - szerint gyermek 1 a helyváltoztatással összefüggő mindennapi tevékenységekben segítségre szorul, a szükséges tárgyakat bottal való járás, illetve ülés esetén is elérhetővé kell tenni a számára. Öltözködéséhez segítségre szorul. A mozgásszervi műtétek időszakában a gyermeknek otthoni mozgásgyakorlásra is szüksége

van. Jelenleg is állandóan pelenkázni kell napi 4-5 alkalommal, a vizeletcsepegés miatt gyakrabban kell ruházatát cserélni. Segítségre szorul a speciális intézményben történő képzésre való eljuttatásban is. Egészséges gyermek 6 éves korban napi 3-4 óra odafigyelést igényel, ha közösségbe jár úgy utaztatásának kívül napi 2 órát. Egészséges gyermek ápolása-gondozása kb. 10 éves korig indokolt, kb. napi 2-3 óra időtartamban. A gyermek ruházatának és környezetének tisztán tartásával, étkeztetésével kapcsolatos háztartási munkák egészséges gyermekhez képesti többlete napi 1 óra. Önálló közlekedésre nem képes, tömegközlekedési eszközt igénybe venni nem tud. Orvosilag indokolt speciális étrendet követnie nem kell. A gyermek környezetében a talaj tisztaságára fokozottan ügyelni kell, ami részben takarítással, részben váltócipő alkalmazásával oldható meg. A kúszó-mászó életmód miatt a nadrágok, harisnyák hamarabb elhasználódnak, cipőt kevesebbet használ, a lábfej deformitása miatt lassabban is nő ki azt. A gyermek átlagosan napi 5 pelenkacserére szorul a folyamatos vizeletcsepegés miatt. Egészséges gyermekhez viszonyítva 3 éves korig nem merült fel többletpelenkázási igény. A gyermek esetében a szakorvos által előírt gyógyászati-fejlesztő terápiákon való részvétel, fizioterápiás módszer indokolt. A terápiákon való részvételt az OEP téríti.(P..../2009/79.)

B.Z. igazságügyi orvosszakértő 1 személyes meghallgatása során előadta, hogy a gyermek fejlődési rendellenessége az, hogy nem záródott be a gerincvelő, ún. spina bifida alakult ki nála, ez további fejlődési rendellenességet eredményezett: a gyermek dongalábú, csípőficamos, vízfejű és inkontinens. Az oxigénhiányos állapot, a vakbélgyulladás nem ilyen fejlődési rendellenesség. A herék hasüregből való leszállása inkább nem, mint igen tekintendő ilyen fejlődési rendellenességnek. A latex-allergia nem tekinthető ilyen fejlődési rendellenességnek. Ennek lehet genetikai háttere, azonban ez jelenleg tudományosan nem bizonyított. Ápolás-gondozás vonatkozásában a gyermek esetében napi 2 óra többlet-időtartam határozható meg az öltöztetés, mozgásgyakorlás és pelenkacsere miatt. Egy éves korig ilyen többletidőtartam nem merült fel. A gyermek életmódja miatt az otthoni talaj tisztítása mennyiségileg többletmunkát jelent. A gyermek nadrágja, harisnyája jobban használódik, a cipője viszont kevésbé. Többlet-ruhaköltség 3 éves korig nem merült fel. A nyitott gerinc ellátása, csípőműtét után volt szükség többlet pelenkára, a gyermek pelenkázását az OEP téríti. Az OEP által támogatott napi 4 pelenkán felül még 2 pelenka indokolt a gyermeknél. Dévény terápia, akkupunktúra, masszázs akkor volt indokolt, ha azt a kezelőorvos írta elő. A gyermek mozgástevékenysége, öltözködése feltételezhetően javulni fog. A gyermek számára rostdús, főzelékben gazdag étrend indokolt, ahogyan az egészséges gyermek esetében is. (P..../2009/107.)

A bíróság gyermek 1 egészséges gyermekhez képest felmerülő többletszükségleteire vonatkozóan új szakértőt rendelt ki. A szakvélemény szerint pelenkázás (napi legalább 7-8 alkalom), öltöztetés napi legalább 1,5-2 órát; mosakodás, fürdés, fogmosás, WC használat legalább napi 2 órát; a végtagok legalább napi 3 alkalommal való átmasszírozása, előírt gyógytorna elvégzése legalább napi 2 órát igényel. A gyermek képest legalább napi 6 óra ápolást-gondozást igényel - életkorától függetlenül - inkontinenciája és mozgásszervi

állapota miatt. Az egészséges gyermek ápolása-gondozása-felügyeletéhez képest a gyermek 1-3 éves korig napi 2 óra, 3-6 éves korig napi 4 óra, 6 éves korától napi 6 óra többlet-időtartamot jelent. Az egészséges gyermekhez képest a vizeletcsepegés, ruházat átázása, járásképtelenség miatt többlet háztartási tevékenységek merülnek fel, amelynek időtartamát pl. a háztartás jellege, mérete határozza meg. A gyermek számára speciális diéta nem indokolt, a mozgásszegény életmód miatt az átlagos, kiegyensúlyozott étrenden felül magasabb rost- és vitamintartalmú élelmiszerek, tejtermékek fogyasztása ajánlott. A gyermek mászó életmódja miatt az alsó ruházata 3 éves életkortól nagyobb mértékben használandó el. Mindez a gyermek testsúlyának növekedésével is nőtt. A felső ruházat nagyobb mértékű elhasználódása nem következett be. A gyermek jelenleg is pelenkázásra szorul napi 6-8 darab pelenka indokolt. Az OEP által támogatott napi 4 db pelenka nem elegendő. A gyermek egész életében rehabilitációra szorul, mozgásában korlátozott marad. A sajátos nevelési igényű gyermek mozgáskorlátozottsága miatti konduktív nevelést, oktatást számára a Mozgássérültek **B.Z.** Nevelőképző és Nevelőintézet Általános Iskolája biztosítja. A komplex rehabilitáció keretében szükséges heti két alkalommal gyógyúszás, heti egy alkalommal gyógytorna és gyógymasszázs. (P.../2009/135.)

B.Z. igazságügyi orvosszakértő 2 személyes meghallgatása során előadta, hogy az ápolás-gondozás többlet időtartamába nem tartozik bele különböző vizsgálatokra való utaztatás időtartama. A többlet ápolásra, gondozásra egyrészt a gyermek mozgáskorlátozottsága, gyógytorna, illetve masszázis, másrészt az inkontinenciája miatt pelenkacsere, illetve személyes higiénia biztosítása miatt van szükség. Ez - mivel a gyermek 2007. szeptember 18. napjától járt gyógytornára, masszázisra - 2007. szeptember 19. napjától indokolt, időtartama napi két óra. Az ápolás-gondozás körében az adott életszakaszokra átlagos időtartamot határozott meg a szakértői vélemény. Többlet háztartási munka is indokolt, aminek az időtartama álláspontja szerint nem szakértői kérdés. A többlet háztartási kisegítés lehet, hogy a gyermek 2-3 éves korában is megjelenik, de a gyermek 3 éves kora után már mindenképpen megállapítható. A gyermeknek gasztroenterológiai problémája nincsen, azonban a mozgásszegény életmódjára tekintettel az egészséges gyermekhez képest is indokolt olyan élelmiszereket (gyümölcsle, joghurt) fogyasztania, amivel emésztése könnyebbé válik. Gyermek 1 ruházata közül a harisnya és a nadrág használandó jobban - az egészségeshez képest kb. kétszer olyan gyorsan -, az életmódja miatt kevesebb cipőre van szüksége, de gyógycipőből is évente legalább kettő elfogy. A gyermek az egészséges gyermekekkel hasonló ütemben növekszik, így a ruhaméreték miatt többlet ruháztatást nem igényel. Az alsó ruházat gyorsabb elhasználódása a mosásból, illetve abból ered, hogy a súlya jobban az alsó végtagjaira terhelődik. Naponta átlagosan 6-8 pelenka használata indokolt, ebből 4-et finanszíroz az OEP. A Dévény torna a gyermek fiatalabb korában indokolt volt, ezt most a **B.Z.** Intézet által ajánlott Sindelar-kezelés váltotta fel. Orvosilag a gyermek alsó végtagjainak masszírozása a járásín és az alvósín cseréje során szintén indokolt, ez a gyermek súlyának változásával időigényesebb és nehezebb feladat. A masszírozás az alsó végtagra vonatkozik, az ezzel kapcsolatos időtartamot az ápolási-gondozási többlet

időtartamba beleszámolták. A gyógycipő annyival speciálisabb, hogy abból kevesebb kell, mint a rendes cipőből. A téli-nyári váltásra, és az elhasználódásra tekintettel az évi 2 pár elhasználását tartotta indokoltnak. A gyermekek nagy átlagának mozgásfejlődését figyelembe véve ruházati többletköltség a gyermek 3 éves korától indokolt. (P..../2009/144.)

... iü. Orvosszakértő 1 ismételt meghallgatása során előadta, hogy a szakértői véleményben az ápolás-gondozás időtartamát gyermekgyógyással konzultálva a gyermek inkontinenciájára, mozgáselmaradására tekintettel határozta meg. Ebbe beletartozik az, hogy öltözködéséhez segítséget igényel, környezetét extra módon kell tisztán tartani, illetve a szükséges többlet mosatás is. A másik szakvélemény eltérése abból eredhet, hogy ők gyógypedagógust kértek fel a nyilatkozattételhez. Minden gyermeknek egészséges táplálkozásra van szüksége, magas rost és fehérje tartalmú élelmiszerekre, illetve mozgásának megfelelő táplálkozásra. Megfelelő mennyiségű szénhidrát bevitele akkor is szükséges, ha a gyermek egyáltalán nem mozog. Az egészséges gyermekhez képest szükséges ételmezésen túlmenően gyermek 1 esetében másfajta ételmezésnek orvosi indoka nincsen. Az alsó ruházat használatuk el jobban gyermek 1 esetében, ott, ahol a tompor, fenék tájék, térd súrlódik. Ha cipőt nem használ, az kevesebbet kopik. Felső ruházatát ugyanúgy kinövi, illetve az ugyanúgy kopik, mint az egészséges gyermeknél. A ruhakopás 3 éves kora óta is megmarad, ami jelentős eltérés az egészséges gyermekhez képest. Ruházat fokozott kopása nemcsak a kúszó-mászó életmódból, hanem az inkontinencia miatti átázásból is, illetve a ruházat e miatti tisztításából is ered. Pelenka költségét, amennyiben bentlakásos, illetve kezeléseken van, úgy az OEP, illetve az alapítvány finanszírozza. Otthoni gondozása esetén finanszíroz napi 4 db-ot az OEP. A gyermekgyógyász álláspontja szerepel a szakvéleményben. A tárgyaláson tett, napi 6 pelenkára vonatkozó nyilatkozatát fenntartotta. A Terebessy-féle nyilatkozatban meghatározott fejlesztéseket szükségesnek tartotta. Az otthoni gyógytorna időtartamát az ortopéd kezelő orvos által megadott masszírozás jelenti, ez alkalmanként legfeljebb 10 perc lehet. (P..../2009/146.)

-O-O-O-O-O-

Az I.r. felperes vagyoni kártérítésre előterjesztett igénye az alábbiak szerint **részben alapos**.

I. Az alkalmazandó jogszabályról

A 2013. évi CLXXVII. törvény 54. §-a szerint a Ptk. (2013. évi V. törvény) a Ptk. szerződésen kívül okozott kárért való felelősségre, valamint a kártalanításra vonatkozó rendelkezéseit a hatálybalépését követően tanúsított károkozó magatartás - ideértve a

mulasztást is - esetén kell alkalmazni. A Ptk. hatálybalépése előtt megkezdődött, folyamatosan tanúsított károkozó magatartásra akkor is a Ptk. hatálybalépése előtt hatályos jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni, ha a károkozó magatartás befejezése, illetve a károk bekövetkezése a Ptk. hatálybalépése utáni időpontra esik.

A felperesek által hivatkozott kár bekövetkezése még a 2013. évi V. törvény hatálybalépése előtt történt, így az eljárásra még az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) rendelkezéseit kell alkalmazni.

-O-O-O-O-O-

II. Alperes kártérítési felelőssége

Bár a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság 31.P..../2009/40. számú - a Győri Ítélőtábla Pf.I..../2011/6. számú közbenső ítéletével jogerőre emelkedett - közbenső ítélete megállapította az alperes felelősségét gyermek 1 a születést követően diagnosztizált fejlődési rendellenesség felismerésének elmaradása miatt a felpereseket ért károkért, így ebben a kérdésben a bíróságnak már döntenie nem kellett, azonban az eljárás során felmerült az a kérdés, hogy pontosan mely egészségügyi panaszokat kell a közbenső ítéletben megjelölt fejlődési rendellenességnek tekinteni. A bíróság a ... Egyetem Általános Orvostudományi Kar Igazságügyi és Biztosítás-orvostani Intézetének nyilatkozatát elfogadva megállapította, hogy gyermek 1 fejlődési rendellenessége körébe a nyitott gerinc, az ebből eredő dongaláb, csípőficam, vízfejűség és inkontinencia tartozik. (P..../2009/111.)

-O-O-O-O-O-

III. Az I.r. felperest ért vagyoni kár

A Ptk. 355.§ (4) bekezdése szerint kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

A Ptk. 360. § (1) bekezdése szerint a kártérítés a károsodás bekövetkeztekor nyomban esedékes.

A Ptk. 2013. július 1. napja előtt hatályos 301.§ (1) bekezdése szerint pénztartozás esetében - ha jogszabály eltérően nem rendelkezik - a kötelezett a késedelembe esés időpontjától kezdve akkor is köteles a késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatot fizetni, ha a

tartozás egyébként kamatmentes. A kamatfizetési kötelezettség akkor is beáll, ha a kötelezett késedelmét kimenti.

A Ptk. 2013. július 1. napja után hatályos 301. § (1) bekezdése szerint pénztartozás esetében - ha jogszabály eltérően nem rendelkezik - a kötelezett a késedelembe esés időpontjától kezdve akkor is köteles a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal - ha a pénztartozást idegen pénznemben kell teljesíteni, az adott pénznemre a kibocsátó jegybank által meghatározott alapkamattal, ennek hiányában a pénzpiaci kamattal - megegyező mértékű kamatot fizetni, ha a tartozás egyébként kamatmentes. A kamatfizetési kötelezettség akkor is beáll, ha a kötelezett késedelmét kimenti.

A Ptk. 359. § (1) bekezdése szerint ha a kár mértéke - akár csak részben - pontosan nem számítható ki, a bíróság a károkozásért felelős személyt olyan összegű általános kártérítés megfizetésére kötelezheti, amely a károsult teljes anyagi kárpótlására alkalmas.

Az I.r. felperes különböző tényelőadással terjesztett elő vagyoni kártérítési igényeket, amelyeket - részben az ehhez kapcsolódó tényelőadást is változtatva - időről-időre módosított. A bíróság a felperesi perelhúzást eredményező keresetpontosítás-észrevétel sorozatot kívánta azzal megakasztani, hogy azokban a kártérítési tételekről amelyekre a peres felek a bizonyításról tájékoztatást kaptak a bíróságtól, bizonyítási indítványukat is előterjeszthették és további bizonyítás szükségtelen volt, újabb részítélettel határozott.

Az I.r. felperes vagyoni kárigényét kifejezetten az egészséges gyermekkel kapcsolatban felmerült szükségletekre, kiadásokra terjesztette elő. Ennek megfelelően a bíróságnak nem kellett állást foglalnia abban a kérdésben, hogy meddig terjed az egészségügyi szolgáltató kártérítési felelőssége a (részben) neki felróható egészségkárosodással született gyermek esetében felmerült vagyoni károk körében. A bíróság valamennyi vagyoni kárigény vonatkozásában a Pp. 215.§-a alapján a kereseti kérelem körén belül maradván kifejezetten csak gyermek 1 és egy vele egy időben született, de - az alperesnek felróható egészségkárosodás szempontjából - egészséges gyermek kiadásait vetette össze és a különbséget állapította meg kártérítésként.

III. 1. Háztartási kisegítő

Az I.r. felperes háztartási kisegítő címen előterjesztett igényét gyermek 1 kúszó-mászó életmódja, illetve pelenkáztatása miatti takarítási-mosási többletszükségletre alapította. Alperes a napi egy órát meghaladó háztartási kisegítést vitatta, az I.r. felperes által követelt díj egységárát nem. Az a kérdés, hogy a gyermek egészségi állapotának azon része, ami az alperesnek felróható igényel-e háztartási többletmunkát szakértői kérdés. A bíróság által beszerzett szakvélemények és a szakértők személyes meghallgatása alapján is megállapítható volt, hogy az alperesnek felróhatóan kialakult egészségi állapot az

egészséges gyermekhez képest többlet háztartási munkát igényel. Dr. T.K. Andrea igazságügyi orvosszakértő a gyermek ruházatának és környezetének tisztán tartásával, étkeztetésével kapcsolatos háztartási munkák egészséges gyermekhez képesti többletét napi 1 órában határozta meg, míg B.Z. igazságügyi orvosszakértő 1 a háztartás jellegéhez kötötte az időtartamot, annak hosszára nyilatkozatot nem tett, álláspontja szerint 2-3 éves kortól is felmerülhet ilyen szükséglet, de a gyermek 3 éves korától biztosan megállapítható.

A bíróság mindezek alapján megállapította, hogy az alperesnek felróhatóan kialakult egészségi állapot I.r. felperesnél az egészséges gyermekhez képest többlet háztartási munkavégzést tett szükségessé. Az indokolt többlet-háztartási kisegítés kezdete ... igazságügyi orvosszakértő 2 nyilatkozata alapján a gyermek 3 éves kora, vagyis 2010.08.09. napja. Ez az az időpont, amikortól gyermek 1 kúszó-mászó életmódja, inkontinenciája az egészséges gyermek fejlődésétől eltért és ehhez képest többlet háztartási feladatot jelentett. Abban az időszakban, amikor a gyermek bejárós volt, illetve az I.r. felperes háztartásában élt a bíróság a szükséges időtartamot a felperesi előadásnak megfelelően napi 2 órában határozta meg, amikor a gyermek bentlakásos óvadás/tanuló volt, akkor a többletmunkák elvégzése nyilván kevesebb időtartamot vett igénybe, hiszen a gyermek csak péntektől hétfőig tartózkodott az I.r. felperes háztartásában. Erre az időszakra a bíróság a szükséges időtartamot mérlegeléssel - a teljes időszak vonatkozásában - napi egy órában határozta meg. Ugyanakkor az I.r. felperesnek 2013. december 6. napján újabb gyermeke született, gyermek 2. Az I. r felperes ettől kezdve gyermek 1 mellett gyermek 2 ellátásáról is gondoskodni volt köteles. (A bíróság az egyszerűség kedvéért a második gyermek születésének időpontját vette alapul, nem a felperesi háztartásában való ellátás kezdetét.) Az újszülött, majd gyermek esetében a lakás tisztaságának biztosítása, ruháinak mosása (a kúszó-mászó életmód, szobatisztaság) ugyanazon követelményeket támasztotta I.r. felperes számára, mint gyermek 1 egészségi állapota. A második gyermek esetében az ő 2 éves koráig az első gyermek egészségi állapotától függetlenül felmerült a háztartási munkavégzés: a két gyermek esetében ugyanazt a tisztaságot kellett biztosítani a lakásban, gyermek 1 ruháinak az átlagosnál gyakoribb mosása pedig értékelhető többletidőtartamot a második gyermek ruháinak mosásához képest nem jelentett, így a háztartási kisegítés körében *többlet időtartam* nem volt megállapítható. A bíróság tudatosan határozta meg gyermek 1 esetén a háztartási többletmunkák szükségességének kezdetét a gyermek 3 éves korában, míg gyermek 2 esetében a gyermek kúszó-mászó életmódjának végső időpontját és a szobatisztaság elérésének időpontját a gyermek 2 éves korában. Az utóbbi esetben ugyanis az egészséges gyermek átlagos fejlődését vette alapul (a kisgyermek életmódja miatt a háztartási munkavégzés többletidőtartama meddig számítható), míg az előbbi esetben gyermek 1-nél azt kellett vizsgálni, hogy az egészséges gyermekhez képest mikortól kell többlet háztartási munkát végezni a gyermek életmódjára tekintettel. A szakértői megállapítás alapján ugyanis ha a gyermek csak 3 éves korában hagy fel kúszó-mászó életmódjával, válik szobatisztává az még nem tekintendő az egészséges fejlődéstől eltérőnek. Ennek megfelelően 2013.12.06-2015.12.06 között többlet háztartási munka

időszükséglete nem merült fel. (A bíróság megjegyzi, hogy a háztartási kisegítés kizárólag a háztartásban végzett munkára vonatkozik, gyermek 1 pelenkázására fordított időtartam pl. az ápolás-gondozás időtartama körében számolható el.)

Ennek megfelelően 2010.08.09-2010.08.31. között napi 2 óra, 2010.09.01-2011.02.13. között napi 1 óra, 2011.02.14-2011.03.15. között napi 2 óra, 2011.03.16-2011.06.15. között napi 1 óra, 2011.06.16-2011.08.31. között napi 2 óra, 2011.09.01-2012.02.29. között napi 1 óra, 2012.03.01-2013.11.11. között napi 2 óra, 2013.11.12.-2013.12.05. között napi 1 óra, 2013.12.06-2015.12.05. között nincsen elszámolható időtartam, 2015.12.06.-tól napi 1 óra.

A háztartási kisegítés I.r. felperes által megjelölt egységárát alperes nem vitatta. 2010-2011. években napi 2 órára az I.r. felperes havi 35.000,-Ft, 2012. évtől havi 40.000,-Ft összegben jelölte meg.

Ennek megfelelően a bíróság a szükségesnek tekintett időtartam arányában az I.r. felperesi nyilatkozatnak megfelelően határozta meg a háztartási kisegítés díját:

2010.08.09-2010.12.31. között (44+122 óra; 60 órára 35.000,-Ft) 96.833,-Ft;

2011.01.01-2011.12.31. között (44+60+92+154+122 óra; 60 órára 35.000,-Ft) 275.333,-Ft;

2012.01.01-2012.12.31. között (60+612 óra; 60 órára 40.000,-Ft) 448.000,-Ft;

2013.01.01-2013.12.31. között (632+23 óra; 60 órára 40.000,-Ft) 436.667,-Ft;

2014.01.01-2014.12.31. között nem állapítható meg háztartási kisegítési díj,

2015.01.01-2015.12.31. között (26 óra; 60 órára 40.000,-Ft) 17.333,-Ft,

2016.01.01-2016.03.31. között (91 óra; 60 órára 40.000,-Ft) 60.667,-Ft összegben.

A többlet háztartási kisegítés a rendelkezésre álló adatok alapján a jövőben is indokolt. Ennek havi díját a bíróság az I.r. felperes kereseti kérelméből (60 órára havi 40.000,-Ft egységárból) kiindulva határozta meg. A jövőre nézve esedékes díj vonatkozásában (mivel az iskolai év ciklikussága a gyermek tartózkodási helyére hatással bír) a 2012.12.06-2013.12.06. közötti időszak - a legutolsó egy év, amikor I.r. felperes kizárólag gyermek 1 ellátásáról volt köteles gondoskodni - adatait vette alapul. Ennek figyelembe vételével a bíróság a Pp.215.§-a alapján 2016. április 1. napjától kezdődően havi 20.000,-Ft összegű többlet háztartási kisegítésre vonatkozó díjat állapított meg.

III. 2. Tisztasági többletkiadás

Az I.r. felperes tisztítószeres költségére előterjesztett igényét gyermek 1 kúszó-mászó életmódja, illetve pelenkáztatása miatti takarítási-mosási többlétszükségletből eredő tisztítószeres költségére alapította. Alperes a tisztasági többletkiadást vitatta.

Az I.r. felperes ezen követelésének alapját részben a háztartási kisegítéssel kapcsolatos megállapítások képezik. Amikor az I.r. felperes esetében megállapítható volt a kúszó-mászó életmódból eredő többletmunka, illetve az abból eredő többletmunka, hogy gyermek 1 nem vált szobatisztává, ruháit gyakrabban kellett mosni, ott a tisztításhoz-mosáshoz szükséges anyagok költsége is nyilvánvalóan felmerült, így annak megtérítésére alperestől I.r. felperes igényt tarthat. Amikor gyermek 1 bentlakásos volt, a lakás tisztításának anyagköltsége - ahogyan a háztartási kisegítés időtartama is - havi időszakra vetítve kevesebb volt, mint amikor bejáróként vitték a **B.Z.** Intézetbe. Ugyanakkor mindkét időszakban felmerült a gyakoribb ruhamosással kapcsolatos többlet-anyagköltség. Amikor I.r. felperes már két gyermeket gondozott a lakás tisztításával kapcsolatos többlet-költség nem merült fel (a kétévesnél fiatalabb gyermek esetében is ugyanazt a tisztaságot kellett biztosítani a lakásban, közel azonos anyagköltséggel), ugyanakkor ebben az időszakban már I.r. felperes két gyermek ruháit mosta, tisztította. Az alperesnek felróható egészségi állapottal összefüggő mosásából eredő többlet-anyagköltség meghatározása során figyelembe kellett venni, hogy a két gyermek gondozása során a mosás anyagköltsége nem arányosan, de több, mint egy gyermeknél, és amennyiben gyermek 1 egészséges lenne, úgy az esetében is felmerül bizonyos anyagköltség.

Ennek megfelelően az indokolt többletanyagköltség 2010.08.09-2010.08.31. között teljes takarítás+mosás egy gyermekre, 2010.09.01-2011.02.13. között részleges takarítás+mosás egy gyermekre, 2011.02.14-2011.03.15. között teljes takarítás+mosás egy gyermekre, 2011.03.16-2011.06.15. között részleges takarítás+mosás egy gyermekre, 2011.06.16-2011.08.31. között teljes takarítás+mosás egy gyermekre, 2011.09.01-2012.02.29. között részleges takarítás+mosás egy gyermekre, 2012.03.01-2013.11.11. között teljes takarítás+mosás egy gyermekre, 2013.11.12.-2013.12.05. között részleges takarítás+mosás egy gyermekre, 2013.12.06-2015.12.06. között mosás két gyermekre, 2015.12.06-tól részleges takarítás+mosás két gyermekre.

A bíróság felhívására I.r. felperes nyilatkozott az általa hivatkozott többlet-anyagköltségről (P..../2009/99.), amelyet a bíróság viszonyítási alapnak használt fel. Az I.r. felperes gyermek 1 alperesnek felróható egészségi állapota miatt a tisztítás során felmerülő többlet-anyagköltséget az I.r. felperes által megjelölt 2007.08.09. napjától kezdődően és a jövőre nézve is pontosan, összegszerűen meghatározni nem lehet, a bíróság az említett körülményeket és I.r. felperes előadását felhasználva becsléssel határozta meg mind a múltban felmerült többletkiadást, mind a jövőben esedékes járadék összegét.

A bíróság az egyes többlet-anyagköltségek számításánál 2010-2016 vonatkozásában inflációs hatással nem számolt (a 2010-2015 között az *egyéb cikkek*re vonatkozó *fogyasztói árindex* 107,2-95,4% közötti százalékos mértékben ingadozott (https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qsf001.html)), így a teljes takarítás

havi 3.000,-Ft összegben, a részleges takarítás havi 2.000,-Ft összegben, mosás az első gyermekre havi 3.000,- Ft összegben, a mosás két gyermekre havi 1.000,-Ft összegben határozta meg.

Ennek megfelelően a bíróság a tisztasági többletkiadást:

2010.08.09-2010.12.31. között $(4.258+20.000=)$ 24.258,-Ft,
2011.01.01-2011.12.31. között $(7.333+6.000+15.000+15.000+20.000=)$ 63.333,-Ft,
2012.01.01-2012.12.31. között $(10.000+60.000=)$ 70.000,-Ft,
2013.01.01-2013.12.31. között $(63.000+4.000+867=)$ 67.867,-Ft,
2014.01.01-2014.12.31. között 12.000,-Ft,
2015.01.01-2015.12.31. között $(11.300+2.500=)$ 13.800,-Ft.
2016.01.01-2016.03.31. között $(3 \times 3.000=)$ 9.000,-Ft
összegben állapította meg.

A tisztítási többletköltség a rendelkezésre álló adatok alapján a jövőben is felmerül. Ennek havi díját 2016. április 1. napjától kezdődően a bíróság a részleges takarítás és mosás többletköltségeként havi 3.000,-Ft összegben határozta meg.

III.3. Élelemfeljavítás

Az I.r. felperes a műtétek miatt alkalmazott többlet vitamin, minőségi fehérjében gazdag ételek, illetve a mozgásszegény életmód miatt alkalmazott főzelék- és zöldség többletköltségére előterjesztett igényét alperes vitatta.

B.Z. igazságügyi orvosszakértő 2 nyilatkozata alapján a bíróság megállapította, hogy a gyermeknek gasztroenterológiai problémája nincsen, azonban a mozgásszegény életmódjára tekintettel az egészséges gyermekhez képest is indokolt olyan élelmiszereket (gyümölcsle, joghurt) fogyasztania, amivel emésztése könnyebbé válik. A bíróság ebben a körben megállapította, hogy I.r. felperesnek gyermek 1 ételmezése során a gyermek egészségi állapota miatt az egészséges gyermekhez képest többletköltséggel jár. Az I.r. felperes gyermek 1 alperesnek felróható egészségi állapota miatt a felmerülő többlet-ételmezési költséget az I.r. felperes által megjelölt 2009.04.30. napjától kezdődően és a jövőre nézve is pontosan, összegszerűen meghatározni nem lehet, a bíróság az említett körülményeket felhasználva becsléssel határozta meg mind a múltban felmerült többletkiadást, mind a jövőben esedékes járadék összegét, így a bíróság az I.r. felperes által követelt havi 3.000,-Ft összeget nem tekintette eltúlzottnak.

Ugyanakkor gyermek 1 bentlakása idején ezek a költségek csak részlegesen merülnek fel, hiszen a gyermek ilyenkor I.r. felperes előadása szerint csak péntektől hétfőig tartózkodik az I.r. felperes háztartásában. A kereseti követelésben megjelölt összeget ennek megfelelően a bíróság erre az időszakra arányosan havi 1.000,-Ft összegre csökkentette.

Ennek megfelelően a bíróság az élelemfeljavítás többletköltségét

2009.05.01-2009.12.31. között $(8 \times 3.000=)$ 24.000,-Ft;
2010.01.01-2010.12.31. között $(8 \times 3.000+4 \times 1.000=)$ 28.000,-Ft;
2011.01.01-2011.12.31. között $(1.467+3.000+3.000+7.500+4.000=)$ 18.967,-Ft;
2012.01.01-2012.12.31. között $(2.000+30.000=)$ 32.000,-Ft;
2013.01.01-2013.12.31. között $(31.600+1.267+1.000=)$ 33.867,-Ft;
2014.01.01-2014.12.31. között $(1.500+5.000+7.500+4.000=)$ 18.000,-Ft;

2015.01.01-2015.12.31. között $(10.500+3.000+7.500+4.000=)$ 25.000,-Ft;
2016.01.01-2016.03.31. között 3.000,-Ft
összegeben állapította meg.

Az élelemfeljavítás összegét -mivel jelenleg gyermek 1 bentlakó, így 9,5 hónapra 1.000,-Ft, 2,5 hónapra 3.000,-Ft átlagában - 2016. április 1. napjától kezdődően (kerekítve) havi 1.500,-Ft összegeben állapította meg.

III. 4. Ruházati többletkiadás

Az I.r. felperes ruházati többletköltségre előterjesztett igényét arra alapította, hogy gyermek 1 kúszó-mászó életmódja, illetve a gyakoribb mosások miatt ruházata gyorsabban elhasználódik. Alperes a ruházati többletkiadást vitatta.

A beszerzett szakvélemények az I.r. felperes ezen igényének jogalapját az alsóruházat (nadrág, harisnya) vonatkozásában megalapozták: gyermek 1 alsóruházata gyorsabban elhasználódik az alperesnek felróható egészségi állapota miatti kúszó-mászó életmód miatt. A felsőruházat (póló, pulóver), illetve a cipő vonatkozásában ilyen többlethasználódást a szakvélemények nem támasztanak alá. A beszerzett szakvélemények ugyanakkor ennek a többletigénynek a kezdetét a gyermek hároméves korában jelölték meg. Az I.r. felperes arra hivatkozott, hogy a gyermek kétéves korától indokolt ez a többletkiadás, mivel a gyermekek átlagosan kétéves kortól már nem a talajon mászva közlekednek.(P.../2009/141.) A bíróság az I.r. felperes hivatkozásával ellentétben a szakvéleményekben megjelölt hároméves kort fogadta el a többletigény kezdő időpontjának. A bíróság álláspontja szerint a többletigénynél nem abból kell kiindulni, hogy a gyermekek átlagosan kétéves korban már nem kúszva-mászva közlekednek, hanem abból, hogy az a nem egészséges, ha a hároméves életkorig sem alakul ki a járásképeség. Ennek megfelelően a ruházati többletkiadás gyermek 1 hároméves korától (2010.08.09. napjától) állapítható meg. A szakvélemény megállapításai alapján a bíróság csak a nadrág, harisnya, zokni vonatkozásában állapított meg ruházatkodási többletkiadást, amelynek összegét - részben az I.r. felperes P.../2009/99. számú beadványában tett nyilatkozat alapján - havi 7.000,-Ft összegeben állapította meg. A bíróság a többletköltségek számításánál 2010-2016 vonatkozásában inflációs hatással nem számolt (a 2010-2015 között az *egyéb cikkekre vonatkozó fogyasztói árindex* 102,9-99,3 % közötti százalékos mértékben ingadozott (https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qsf001.html)).

Ennek megfelelően a bíróság a ruházati többletkiadást:
2010.08.09-2010.12.31. között $(4.968+ 4 \times 7.000=)$ 32.968,-Ft,
2011.01.01-2011.12.31. között $(12 \times 7.000=)$ 84.000,-Ft,
2012.01.01-2012.12.31. között $(12 \times 7.000=)$ 84.000,-Ft,
2013.01.01-2013.12.31. között $(12 \times 7.000=)$ 84.000,-Ft,
2014.01.01-2014.12.31. között $(12 \times 7.000=)$ 84.000,-Ft,
2015.01.01-2015.12.31. között $(12 \times 7.000=)$ 84.000,-Ft,
2016.01.01-2016.03.31. között $(3 \times 7.000=)$ 21.000,-Ft
összegeben állapította meg.

A ruházati többletköltség a rendelkezésre álló adatok alapján a jövőben is felmerül. Ennek havi díját 2016. április 1. napjától kezdődően a bíróság - az előbbiek alapján - havi 7.000,-Ft összegeben határozta meg.

III. 5. Telefon többletkiadás

Az I.r. (és részben II.r.) felperes telefon többletkiadásra előterjesztett igényét arra alapította, hogy gyermek 1 betegsége miatt elszakadt a rokonaitól, a kezeléseket, a rokonokkal való kapcsolattartást kártyás telefonon intézte. Alperes a telefonon többletkiadást vitatta.

A bíróság tájékoztatta az I.r. felperest bizonyítási kötelezettségéről: bizonyítania kellett, hogy mely időszakban milyen telefont használtak, ki milyen okból kellett hívniuk. (P..../2009/89.) Az I.r. felperes a felhívásra becsatolt néhány telefonszámlát. Az I.r. felperes hivatkozása szerint általános kártérítésként is megítélhető ilyen kárigényt és a megnövekedett telefonköltség köztudomású tényként is figyelembe vehető. A bíróság álláspontja szerint általános kártérítés megállapítására csak akkor van lehetőség, ha a kár bekövetkezte biztos, de mértéke bizonytalan és a bizonyító fél valamennyi bizonyítási lehetőséget már kimerített és a felmerült kár összege ennek ellenére sem határozható meg. Az I.r. felperes által hivatkozott kárigény esetében azonban ez a feltétel nem állt fenn. A bíróság álláspontja szerint nem köztudomású tény az, hogy az I.r. felperes telefonköltsége Gyermek 1, az alperesnek felróható egészségi állapota miatt emelkedett volna. Köztudomású tény legfeljebb csak az, hogy a távollévők (rokonok, egészségügyi dolgozók) közötti kapcsolattartás szokványos módja a telefon, amelyet I.r. (és II.r.) felperes is igénybe vett. A bíróság mind a telefonhasználat indokoltságára, mind annak többletkiadásaira további bizonyítást folytathatott volna, erre azonban indítvány hiányában nem kerülhetett sor. A bíróságnak e többletkiadás megítéléséhez, költségeinek mérlegeléssel történő meghatározásához ismernie kellett volna I.r. felperes korábbi és a gyermek születése utáni telefonálási szokásait, az ezzel járó költségeket. Ezek ismerete nélkül nem határozható meg, hogy az I.r. felperesnek mekkora volt a telefonköltsége gyermek 1 megszületése előtt, illetve mekkora volt utána, s nem végezhető el annak mérlegelés útján történő meghatározása sem, hogy az esetleges költségnövekedésből mekkora rész számolható el az alperessel szemben előterjesztett kárigényként. Mindezek alapján a bíróság az I.r. felperes telefon többletkiadásra vonatkozóan előterjesztett kártérítési igényét - bizonyítatlanság miatt - elutasította.

III.6. Lakáshasználati többletkiadás

Az I.r. felperes lakáshasználati többletkiadásra előterjesztett igényét arra alapította, hogy gyermek 1 betegsége miatt hosszabb ideje otthon kellett maradnia, a többlet háztartási tevékenységekkel kapcsolatos rezsiköltségei megnövekedtek. Alperes a lakáshasználati többletkiadást vitatta.

A bíróság tájékoztatta az I.r. felperest bizonyítási kötelezettségéről: bizonyítania kellett, hogy mely időszakban mely szolgáltatónak, milyen fogyasztásra, milyen összeget fizetett. (P..../2009/89.) Az I.r. felperes a felhívásra becsatolt néhány számlát, saját előadása szerint a rezsiköltségeket is becsléssel számította ki. A bíróság álláspontja szerint általános kártérítés megállapítására (a telefon többletköltséghez hasonlóan) csak akkor van lehetőség, ha a kár bekövetkezte biztos, de mértéke bizonytalan és a bizonyító fél valamennyi bizonyítási lehetőséget már kimerített és a felmerült kár összege ennek ellenére sem határozható meg. Az I.r. felperes által hivatkozott kárigény esetében azonban ez a feltétel nem állt fenn. A bíróság mind a (többlet)lakáshasználat indokoltságára, mind annak többletkiadásaira további bizonyítást folytathatott volna, erre azonban indítvány hiányában nem kerülhetett sor. A bíróságnak e többletkiadás megítéléséhez, költségeinek mérlegeléssel történő meghatározásához ismernie kellett volna I.r. felperes által lakott háztartás fogyasztási adatait (méret, szolgáltatás, költség), azonban erre (finoman szólva is) csak hézagos adatok álltak rendelkezésre. Ezek ismerete nélkül nem határozható meg, hogy az I.r. felperesnek mely időszakban mekkora volt a rezsiköltsége, s nem végezhető el

annak mérlegelés útján történő meghatározása sem, hogy a rezsiköltségből mekkora rész keletkezhetett gyermek 1 alperesnek felróható egészségi állapota miatt.

Mindezek alapján a bíróság az I.r. felperes lakáshasználati többletkiadásra vonatkozóan előterjesztett kártérítési igényét - bizonyítatlanság miatt - elutasította.

III.7. Pelenkázási többletköltség

Az I.r. felperes pelenkázási többletköltségre előterjesztett igényét arra alapította, hogy gyermek 1 betegsége miatt kétéves kora után is pelenkázásra szorul, az OEP által támogatott napi 4 db pelenkához képest napi 10 db pelenkára van szüksége. Alperes a hároméves kor előtti és a 2 db többletpelenka feletti szükségletet vitatta.

A beszerzett szakvélemények közül **B.Z.** ü. orvosszakértő 1 nyilatkozata szerint - mivel ha hároméves korig nem válik szobatisztává a gyermek, az még nem minősül egészségügyi problémának - a többletpelenkázás hároméves kortól merül fel, míg ... ü. orvosszakértő 2 a szakvéleményében a többletpelenkázás indokoltságának kezdő időpontját nem jelölte meg, így a bíróság a rendelkezésére álló szakértői vélemények alapján gyermek 1 esetében a pelenkázási többletköltségek indokoltságának kezdő időpontját a gyermek hároméves korában, 2010. augusztus 9. napjában állapította meg. A bíróság itt sem az I.r. felperes által hivatkozott átlagos fejlődést vette figyelembe, hanem azt, hogy mikortól kezdve minősül egészségügyi problémának az, ha a gyermeknél még használni kell a pelenkát. A pelenka-többletszükséglet OEP által fizetett napi négy pelenkán felüli mennyiségét ... ü. orvosszakértő 1 napi 2 db pelenkában, **B.Z.** ü. orvosszakértő 2 2-4 pelenkában határozta meg. A bíróság a rendelkezésre álló adatok alapján a többletköltséget jelentő pelenkák mennyiségét napi 4 pelenkában határozta meg. A bíróság ennek költségét és az OEP által nem támogatott törülköző és krém költségét az I.r. felperes előadása alapján határozta meg.

Ennek megfelelően a bíróság a pelenkázási többletkiadást:

2010.08.09-2010.12.31. között $(4 \times 144/40 \times 2.299 + 8 \times 144/320 \times 1.700 + 4,7 \times 3.000=)$ 53.326,-Ft,

2011.01.01-2011.12.31. között $(4 \times 221/40 \times 2.299 + 4 \times 144/34 \times 2.299 + 8 \times 365/320 \times 1.700 + 12 \times 3.000=)$ 141.268,-Ft,

2012.01.01-2012.12.31. között $(4 \times 366/34 \times 2.299 + 8 \times 366/320 \times 1.700 + 12 \times 3.000=)$ 150.547,-Ft,

2013.01.01-2013.12.31. között $(4 \times 365/34 \times 2.299 + 8 \times 365/320 \times 1.700 + 12 \times 3.000=)$ 150.234,-Ft,

2014.01.01-2014.12.31. között $(4 \times 365/34 \times 2.299 + 8 \times 365/320 \times 1.700 + 12 \times 3.000=)$ 150.234,-Ft,

2015.01.01-2015.12.31. között $(4 \times 365/34 \times 2.299 + 8 \times 365/320 \times 1.700 + 12 \times 3.000=)$ 150.234,-Ft,

2016.01.01-2016.03.31. között $(4 \times 91/34 \times 2.299 + 8 \times 91/320 \times 1.700 + 3 \times 3.000=)$ 37.480,-Ft

összegeben határozta meg.

A pelenkázási többletkiadás a rendelkezésre álló adatok alapján a jövőben is felmerül.

Ennek havi díját 2016. április 1. napjától kezdődően a bíróság - az előbbieket alapján $(4 \times 365/34/12 \times 2.299 + 8 \times 365/320/12 \times 1.700 + 3.000)$ - havi 12.520,-Ft összegben határozta meg.

III.8. Gyógytorna, fejlesztő terápia költsége

Az I.r. felperes Dévény-terápiára, akupunktúrára és masszázusra vonatkozó költségigényét igényét arra alapította, hogy gyermek 1 betegsége miatt folyamatos rehabilitációra, fejlesztésre szorul. Alperes a kezelőorvos által előírt terápián túli fejlesztések szükségességét és költségét vitatta.

... iü. orvosszakértő 1 szakvéleménye szerint a szakorvos által előírt gyógyászati-fejlesztő terápiákon való részvétel, fizioterápiás módszer indokolt, amelynek költségét az OEP téríti. ... iü. orvosszakértő 2 szakvéleménye szerint a gyermek mozgáskorlátozottsága miatti konduktív nevelést, oktatást számára a Mozgássérültek B.Z. Nevelőképző és Nevelőintézet Általános Iskolája biztosítja. A komplex rehabilitáció keretében szükséges heti két alkalommal gyógyúszás, heti egy alkalommal gyógytorna és gyögmasszázs; korábban a Dévény-terápia indokolt volt, ezt a Sindelar-kezelés váltotta fel. Ennek megfelelően a bíróság megállapította, hogy az I.r. felperes tényelődásában megjelölt Dévény terápia, és masszázs indokoltnak tekinthető. Ugyanakkor az I.r. felperes a bíróság felhívására (P..../2009/115.) sem terjesztett elő bizonyítási indítványt arra nézve, hogy milyen kiadása keletkezett ebben a körben.

Mindezek alapján a bíróság az I.r. felperes gyógytorna-fejlesztő terápiára vonatkozóan előterjesztett kártérítési igényét - bizonyíthatatlanság miatt - elutasította.

I.r. felperes az egyes kárigényeket összeszámította és tételenként jelölt meg „középarányos törvényes kamatkövetelést”. A „középarányos kamat” kifejezés pontatlan, helyesen „középarányos időponttól járó kamatnak” kell megjelölni. A középarányos időpont fogalmát a bírói gyakorlat abból a célból vezette be, hogy a tartósan, hosszabb időszakban felmerült és lejárttá vált követelések után járó járulékok összege egyszerűbben meghatározható legyen. Alkalmazásának feltétele az, hogy a hosszabb időszakon át lejárttá vált tartozás egyes részletei azonosak, vagy legalább közel azonosak legyenek. A középarányos időpont meghatározása a legkorábban és a legkésőbb esedékessé vált követelés esedékessége közötti olyan időpont meghatározását jelenti, amely matematikailag (legalább közelítőleg) azonos eredményt ad ahhoz képest, mintha az egyes követelések esedékessége után külön-külön kellene a fizetendő kamat összegét kiszámítani. A számítás eltérő összegű követelések esetében az összegekkel való súlyozással végezhető el, azonban ennek lefolytatásával elvesz a „középarányos időponttól járó kamat” eredeti célja, vagyis a járulékok összegének egyszerűbb meghatározása. Ezért a bíróság nem kártérítési tételenként összevonva, hanem a kártérítési tételeken belül az egyes évekre nézve határozott meg az adott évben lejárt követelések utáni kamatra vonatkozó középarányos időpontot.

Ennek megfelelően a bíróság az I.r. felperesnek járó (a részítélettel elbírált) vagyoni kártérítés az ítélethozatalig lejárt igényeket összeadva 3.085.216,- Ft összegben határozta meg, ez egyes esedékessé vált részösszegek után évente határozott meg középarányos időponttól járó, a Ptk.301.§-a szerinti mértékű késedelmi kamatot. A bíróság az I.r. felperesnek járó (a részítélettel elbírált) vagyoni kártérítési igények összegét a jövőre nézve, 2016. április 1. napjától kezdődően havi 44.020,-Ft összegben határozta meg.

-O-O-O-O-O-

IV. Előzetes végrehajthatóság

A Pp. 231. § a, pontja szerint fellebbezésre tekintet nélkül végrehajthatónak kell nyilvánítani a tartásdíjban, járadékban és más hasonló célú időszakos szolgáltatásban marasztaló ítéletet.

A Pp. 232. § (2) bekezdése szerint a bíróság - kivételesen indokolt esetben - mellőzheti az ítélet előzetesen végrehajthatónak nyilvánítását az ítélet meghozatala előtt már lejárt részletek tekintetében.

Az I.r. felperes kérte valamennyi vagyoni kártérítés előzetes végrehajthatóságának megállapítását a Pp. 231.§ a, pontja alapján.

A bíróság álláspontja szerint az ítéletnek egyértelmű rendelkezést kell tartalmaznia arra nézve, hogy a megítélt követelések közül melyek előzetesen végrehajthatóak és melyek nem előzetesen végrehajthatóak. Az I.r. felperes követeléseinek elbírált részéről a bíróság járadékban marasztaló ítéletet hozott, így az a Pp.231.§ a, pontja alapján előzetesen végrehajtható. Ugyanakkor a jogalkotó feltételezhető szándéka az előzetes végrehajthatósággal arra irányult, hogy a jogosult hozzájuthasson az elsőfokú ítélet szerint alaposnak ítélt időszakonként visszatérően esedékessé váló követeléséhez már az ítélet jogerőre emelkedése előtt is. Ez a perbeli esetben arra vonatkozik, hogy az I.r. felperes a bíróság által alaposnak ítélt összeg erejéig már a jogerőre emelkedésig hozzájuthasson a gyermek 1 gondozásával-nevelésével kapcsolatos háztartási kisegítés, tisztasági többletkiadás stb. összegéhez. Az I.r. felperes esetében ilyen - a jogalkotó által méltányolhatónak tekintett - igény kizárólag a jövőben esedékessé váló követelésekre vonatkozhat, ez segíti elő I.r. felperes ápolás-gondozási feladatainak ellátását. Ennek megfelelően a jövőre nézve megállapított járadékösszegre a bíróság a Pp.231.§ a, pontja alapján megállapította az előzetes végrehajthatóságot, míg az ítélethozatal előtt lejárt részletek vonatkozásában az előzetes végrehajthatóság megállapítását a Pp. 232.§ (2) bekezdés alapján mellőzte.

-O-O-O-O-O-

A bíróság a perköltség viseléséről való döntést a részítéletben mellőzte azzal, hogy arról a teljes pervesztességet-pernyertességet figyelembe véve fog az eljárást lezáró ítéletben határozni.

ő, 2016. március 21. napján

dr. Megyes Géza s.k.

bíró

